

Немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

KOMPARATIVNA ANALIZA
MOGUĆIH FINANSIJSKIH
MODELA ZA REHABILITACIJU
POSTOJEĆEG STAMBENOG
FONDA U SRBIJI I ISKUSTVA
DRUGIH EVROPSKIH ZEMALJA

Autori: Miloš Erić i dr Mihajlo Babin

Pisanje ovog rada, kao i izradu brošure podržao je projekat „Energetska efikasnost u zgradarstvu“ koji sprovodi nemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ), finansirana od strane Nemačke Vlade.

Prevod sa engleskog: Wordica (wordica@gmail.com)

Novembar, 2015.

SADRŽAJ

5 SAŽETAK

7 UVOD

U PRILOGU:
TABELA, CD

17 BUGARSKA

56 LETONIJA

24 HRVATSKA

62 LITVANIJA

30 ČEŠKA REPUBLIKA

68 HOLANDIJA

38 DANSKA

76 POLJSKA

44 ESTONIJA

84 SLOVAČKA

50 NEMAČKA

92 SLOVENIJA

A

B

C

SAŽETAK

Unapređenje energetske efikasnosti u domaćinstvima postalo je važan deo politike energije, životne sredine pa čak i ekonomske politike u Evropi. Sa povećanjem potreba za energijom, kao i cena, veliki broj potrošača okrenuo se unapređenju načina na koji troše energiju, istovremeno održavajući isti nivo komfora. Investicije u energetske efikasnost snižavaju račune za energiju, ali takođe obezbeđuju i čitav niz pogodnosti za društvo u celini: smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte, smanjenje zagađenja vazduha, otvaranje novih radnih mesta u građevinskom sektoru, i niz makroekonomskih koristi. Dokazano je da unapređenje energetske efikasnosti takođe promovise ekonomski rast, smanjuje stopu nezaposlenosti i doprinosi stabilizaciji trgovinskog bilansa. Pomenuti pozitivni ishodi bi mogli na stalnoj bazi da poboljšaju konkurentnost privrede i odigraju ključnu ulogu u dugoročnom ekonomskom razvoju bilo koje zemlje.

Navedene prednosti su razlog zbog koga su bukvalno sve države u Evropi uspostavile neki način prvenstveno finansijske, ali takođe i logističke podrške domaćinstvima u oblasti unapređenja energetske efikasnosti. Ova studija ističe osnove pomenutog procesa, i takođe detaljno opisuje vodeće projekte podrške i fondove u 12 odabranih država članica EU: Buragskoj, Hrvatskoj, Češkoj Republici, Danskoj, Estoniji, Nemačkoj, Letoniji, Litvaniji, Holandiji, Poljskoj, Slovačkoj i Sloveniji. Neke od njih su daleko odmakle u unapređenju energetske standarda u svom stambenom fondu, dok su druge tek na početku ovog procesa. Međutim, ono što je zajedničko za sve njih je snažna institucionalna i finansijska podrška, bilo iz fondova EU ili državnih sredstava ili budžeta lokalnih samouprava ovom procesu.

Srbija je na samom početku unapređenja svojih energetske performansi. Diskusija je u toku, značajni pilot projekti- kako komercijalne prirode

tako i oni uz podršku agencija- su već sprovedeni, ali zainteresovane strane i vlasnici stanova sada čekaju na nacionalne nacionalne i lokalne programe, po mogućstvu finansijske, koji će potpomoći realizaciju programa sanacije. Imajući u vidu raspoloživi prihod i uštede u Srbiji, očekivanja od ovih vrsta projekata bi mogla da budu finansirana isključivo od strane krajnjih potrošača, jer finansiranje iz državnog ili lokalnih budžeta trenutno nije realno, i upravo je to razlog zašto ne postoje akcije sveobuhvatne sanacije velikog obima u stambenom sektoru, uprkos tome što su potencijalne uštede značajne.

Istovremeno, energetska intenzitet Srbije- mera toga koliko se privreda razbacuje u pogledu korišćenja energetske resursa- je 4,5 viši od EU proseka, i 3 puta viši od onog koji je prisutan u Hrvatskoj ili Sloveniji. Za zemlju koja zavisi od uvoza energije (npr. prirodnog gasa i sirove nafte) za sopstvene energetske potrebe, ovo je naveliko neefikasno i graniči se sa ekstravagancijom. Trenutni udeo domaćinstava u potrošnji energije i operativnim troškovima bi mogao da bude smanjen sa 15% na ispod 10% povraćaja investicije sa trenutnim, niskim cenama energije je 3-8 godina, što je u značajnoj meri bolje od depozita u bilo kojoj komercijalnoj banci; isto tako, glavni građevinski materijali neophodni za sanaciju, poput termičkog omotača i PVC prozora, proizvode se lokalno, što znači da postoji značajan potencijal za rast BDP-a.

Brzina kojom će ove promene biti realizovane je u direktnoj korelaciji sa obezbeđenom podrškom, što je upravo razlog zašto bi bilo koja diskusija trebalo da rezultira konkretnim planovima i akcijama za unapređenje energetske efikasnosti u domaćinstvima.

UVOD

ŠTA JE ENERGETSKA EFIKASNOST?

Energetska efikasnost je postala fokus vlada, ekonomista, stručnjaka građevinske struke, kao i pojedinaca. Energetske performanse zgrada ne predstavljaju samo standard koji je potrebno zadovoljiti ili stavku koju treba štiklirati pri realizaciji novog projekta, one su takođe i jedna od najznačajnijih prodajnih karakteristika. Rast cena energije tokom poslednje tri decenije na bolan način otvorio je oči vlasnicima stanova o ovom pitanju, i preduzeti su koraci, kako tehnološki, tako i finansijski, širom sveta u čiju njegovog rešavanja. Pored ekonomskih i društvenih prednosti koje se ogledaju u smanjenju računa za energiju i unapređenje komfora zgrade, energetska efikasnost rezultira i koristima po klimu kroz smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte, i energetskom sigurnošću putem smanjenja potreba za uvozom energije.

Unapređenje energetske efikasnosti u stambenom sektoru podrazumeva manje račune za grejanje i hlađenje, bilo da je reč o električnoj energiji, daljinskom grejanju, gasu, drvnim peletima ili lož ulju. **Efikasna upotreba energije odnosi se na rashodnu stranu** – isti nivo komfora, kao i ista temperatura, mogu se postići i održavati uz manji utrošak energije. Dok proizvodnja jeftinije i/ili upotreba obnovljivih izvora energije donosi pozitivnu promenu, bolje iskorišćavanje onoga što je već dostupno nosi najveći potencijal za unapređenje.

ZAŠTO PAŽNJU USMERAVAMO NA DOMAĆINSTVA?

Podrška sanaciji stambenih zgrada je od vrhunskog značaja. Suprotno stambenom sektoru, javni sektor

je u mogućnosti da sredstva za sanaciju dobije iz budžeta- postoji čak i pravilo EU koje od država članica zahteva da izvrše sanaciju najmanje 3% svog fonda javnih zgrada na godišnjem nivou. Međutim, individualni potrošači prepušteni su sopstvenim aparatima i potrebom da se nose sa komercijalno dostupnim kamatnim stopama, kao i organizuju proces sanacije u sopstvenoj režiji. Upravo je to razlog zašto podrška Vlade predstavlja temelj za unapređenje energetske efikasnosti u domaćinstvima širom Evrope.

KORISTI OD UNAPREĐENJA ENERGETSKE EFIKASNOSTI

Krajnji cilj unapređenja energetske efikasnosti je obezbeđivanje pozitivnih efekata i koristi za sve uključene strane u procesu. Uloga države je neverovatno važna jer se teško može očekivati da bi željeni efekti mogli da predstavljaju isključivo rezultat podsticaja i spontanog delovanja građana. Možemo istaći nekoliko razloga za intervenciju države u procesu unapređenja energetske efikasnosti:

1. Uklanjanje nesavršenosti tržišta i prepreka koje onemogućavaju ekonomski opravdan nivo investicija u energetska efikasnost.
2. Vršanje uticaja na ekonomičnost investicija u energetska efikasnost putem povećanja obima tržišne aktivnosti, koji rezultiraju smanjenjem kapitala i troškova transakcije.
3. Pružanje pomoći pojedincima da pomognu samima sebi obezbeđivanjem nepristrasnih izvora informacija i uspostavljanjem kriterijuma za kvalitet i delotvornost proizvoda.
4. Činjenica je da se većina širih koristi energetske efikasnosti, kao što su povećanje zapošljavanja i smanjenje zagađenja, ostvaruju za društvo u celini, pre nego za investitora.

5. Kao vredan doprinos nacionalnim ciljevima u oblastima energetike i sprečavanje klimatskih promena

IMPLIKACIJE NA PREGOVORE O PRISTUPANJU EU

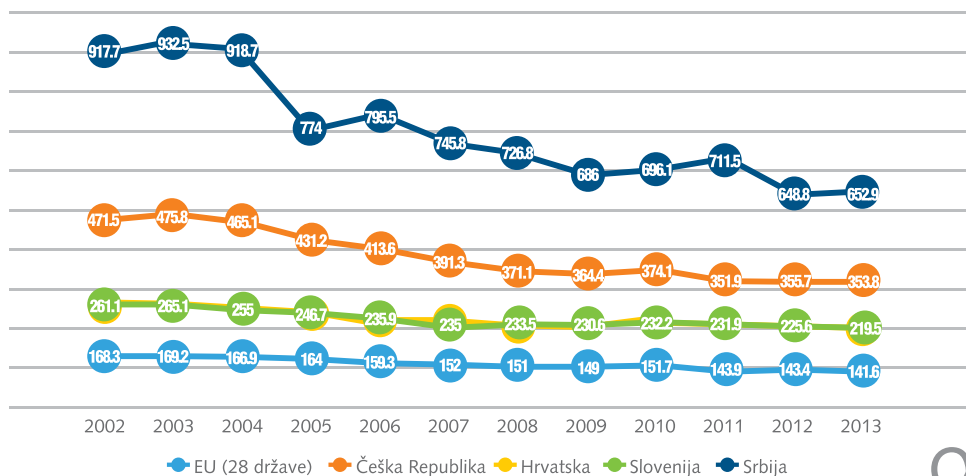
Energetska efikasnost je takođe **deo pravnih tekovina (acquis) Evropske unije (EU)**, i kao takva predstavlja deo zakona i propisa bilo koje bilo koja država koja teži da se pridruži ovom bloku, uključujući i Srbiju, mora da usvoji. Pomenuta pravila odnose se na standardne gradnje, energetske performanse aparata u domaćinstvu i mnoge druge aspekte potrošnje energije. Ovo je jedan od razloga zašto EU budno prati stanje u oblasti energetske efikasnosti u državama članicama i državama kandidatima, i kontinuirano razmatra nove propise i direktive u vezi sa ovim pitanjem. Pored toga, EU finansira unapređenje energetske efikasnosti kroz veliki broj programa koji se odnose na energiju, ali i koheziju i životnu sredinu. Milijarde evra su opredeljene iz budžeta EU državama članicama za unapređenje njihovog učinka na ovom polju.

KLJUČNI POKAZATELJI

Jedan od ključnih pokazatelja energetske performansi zemlje je energetska intenzitet, mera energetske efikasnosti privrede države. Izračunava se kao jedinica energije po jedinici bruto domaćeg proizvoda (kilogram ekvivalenata nafte na 1.000 evra BDP-a), pri čemu visoki energetska intenzitet ukazuje na visoku cenu ili troškove konvertovanja energije u BDP. Rečeno jednostavnim jezikom, zemlja koja ima visoki energetska intenzitet razbacuje se u upotrebi svojih energetske resursa, čime se stavlja u nepovoljniji konkurentski položaj u poređenju sa drugim državama, i izlaže volatilitnosti cena energije i zabrinutostima u pogledu energetske sigurnosti.

Dok su ostale ekonomije u Evropi unapredile svoj energetska intenzitet kroz realizaciju mera za unapređenje energetske efikasnosti, energetska intenzitet u Republici Srbiji unapređen je prvenstveno zbog jakog bruto domaćeg proizvoda (BDP), rasta u prvoj polovini prethodne decenije, i rasta u sektoru usluga. Uprkos tome, **srpski energetska intenzitet je još uvek 4,5 puta veći od proseka EU** i značajno viši nego u bilo kojoj drugoj državi kandidatu.

ENERGETSKI INTENZITET ODABRANIH EVROPSKIH EKONOMIJA

Bruto domaća potrošnja podeljena BDP-om (kg ekvivalenata nafte na 1.000 evra BDP-a; Eurostat: tsdec360)

POVRAĆAJ INVESTICIJE

Uprkos visokom povraćaju investicije u pogledu unapređenja energetske efikasnosti (sa uobičajenim periodom otplate u rasponu od 3-8 godina), implementacija šireg obima projekata se mora pažljivo razmotriti i isplanirati tokom datom vremenskoj perioda, budući da su sveobuhvatne investicije neophodne za unapređenje energetskog intenziteta veoma značajne. Grube procene pokazuju da bi sanacija celokupnog fonda zgrada u Srbiji sa ciljem postizanja minimalnih standarda energetske efikasnosti koštala nekoliko milijardi evra. **Očekivanja da bi ove vrste projekata mogle da se finansiraju isključivo iz sredstava krajnjih potrošača, državnog ili lokalnog budžeta nisu realna.** Razvoj odgovarajućih modela za finansiranje energetske efikasnosti treba da bude zasnovan na uzročnom odnosu između troškova i koristi. Ukoliko se očekuje da će najveće koristi ostvariti krajnji potrošač, onda je logično pretpostaviti da je budžetska podrška kao pomoć vlasnicima stambenih objekata u realizaciji pravih investicija na pristupačan način opravdana.

Odgovor na ovu dilemu je očigledniji u situaciji ekonomske krize. Interes države za unapređenje energetske efikasnosti je jasan, ali su svejedno raspoloživa budžetska sredstva ograničena. Pored makroekonomskih efekata čija bi procena bila izvršena u kasnijoj fazi, jasno je da bilo kakve uštede energije dovode do nekoliko pozitivnih efekata:

1. Pritisak na državni i/ili lokalne budžete mogao bi biti **smanjen kroz smanjenje (i konačno ukidanje) subvencija za energiju, uključujući i za daljinsko grejanje** (direktne ili indirektne) čime bi se poboljšao bilans konsolidovanog budžeta;
2. **Raspoloživi prihod domaćinstva bi se povećao** u odnosu na uštede energije za grejanje; istaživanje Nacionalnog zavoda za statistiku

(2012) pokazuje da prosečno domaćinstvo potroši 15,3% svojih prihoda na energiju (najveći udeo), vodu i ostale tekuće troškove;

3. **Mogućnost da Srbija (ponovo) postane izvoznik neto električne energije** ili da smanji uvoz energije doprinela bi povećanju trgovinskog bilansa.

Treba pomenuti, da je Srbija preduzela namerne korake u implementaciji projekata energetske efikasnosti u periodu pre krize, finansirane iz međunarodnih kredita, većina ovih kredita bi već bila otplaćena kroz uštede. .

INVESTICIJA - NE TROŠAK

Zašto bi iko investirao u unapređenje energetske efikasnosti? Jednostavno rečeno, to predstavlja jednu od **najbezbednijih i najbrže povrativih investicija** koje postoje. Bivši predsednik Evropskog saveta, Herman van Rompoy, stalno je naglašavao da "investiranje u energiju....predstavlja izvor rasta i da investiranje u energiju povećava rast". On je očekivao da će kroz inicijative za energetske efikasnosti u EU direktno biti otvoreno dva miliona radnih mesta do 2020. godine. Štaviše, što je zgrada koja se sanira u gorem stanju, to je veći povraćaj na investiciju. Iako troškovi sanacije mogu biti značajni, neophodno je razmotriti dve stvari: prvo, mere koje imaju najznačajnije rezultate- unapređenje termičkog omotača i zamena prozora i vrata- obično su najjeftinije. Drugo, ovaj jednokratni trošak dovodi do ušteda tokom upotrebnog veka mera, što se u slučaju izolacije, može smatrati kao in perpetuum – svaki mesečni račun za energiju može biti niži između 40-70% uz održavanje istog nivoa komfora. Nedavno istraživanje sprovedeno u Srbiji pokazuje da uzevši u obzir trenutne cene energije, ukupni troškovi sanacije, uključujući i kamatu, pokrivaju se iz ušteda na računima za energiju za 3-8 godina.

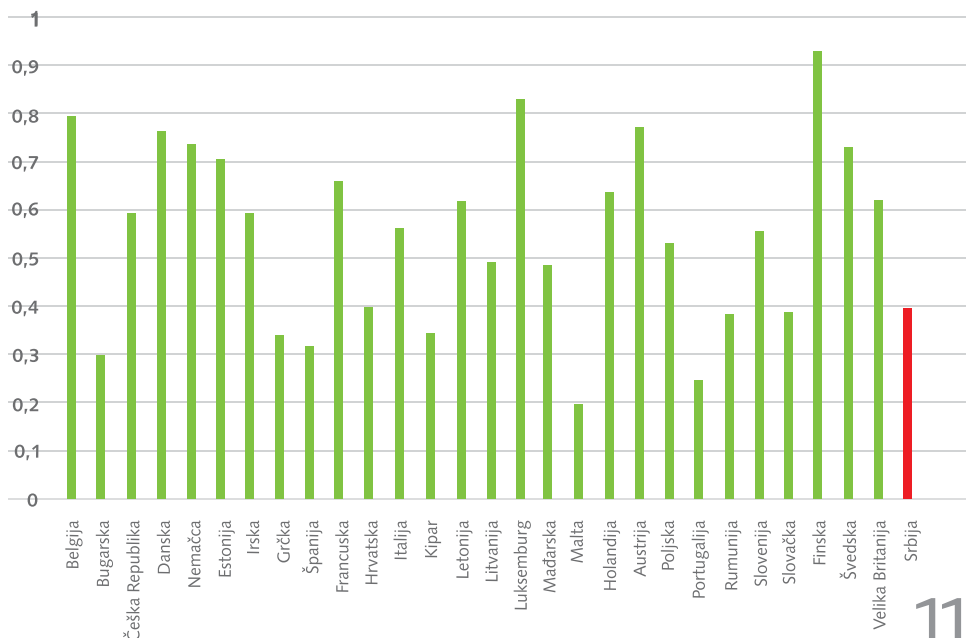
Tradicionalno, kampanje za promociju energetske efikasnosti bazirale su se isključivo na **racionalnoj potrošnji** iste energije koju smo koristili u istom okruženju- poput gašenja svetla kad izlazimo iz prostorije, paljenja grejalice samo onda kada koristimo konkretne prostorije, zatvaranja prozora kada koristimo klimu, korišćenja jeftinije energije noću i kupovine velikih kućnih aparata A+ energetskeg razreda, kao što su mašine za pranje suđa i frižideri..

unapređenje energetske efikasnosti. Ova podrška je obično bila finansirana javnim sredstvima (bilo sa centralnog, regionalnog ili lokalnog nivoa), ili od strane proizvođača energije koji su uvideli priliku da prošire svoje usluge na nove potrošače bez povećanja sopstvenih kapaciteta- putem korišćenja manjih količina energije. Krajnji potrošači, bilo da su kompanije, javne zgrade ili vlasnici stambenih objekata, iskoristili su ove mogućnosti u unapredili energetske efikasnosti svojih objekata. Brzina kojom je realizovana ova promena bila je u direktnoj korelaciji sa obezbeđenom podrškom.

NOVI NAČINI PODRŠKE ENERGETSKOJ EFIKASNOSTI

Međutim, kako je energetska efikasnost postala važnije pitanje, ove kampanje **prešle su sa podizanja svesti na konkretnu finansijsku i logističku podršku** na

FINALNA POTROŠNJA ENERGIJE U DOMAĆINSTVIMA PO GLAVI STANOVNIKA U EU I SRBIJI

Bukvalno svaka evropska zemlja ima neku vrstu institucionalne podrške za unapređenje energetske efikasnosti u domaćinstvima, prilagođenu njihovim potrebama i karakteristikama. Dok skandinavske ili baltičke zemlje stavljaju akcenat na grejanje, Španija i Portugal se fokusiraju na hlađenje, što je za očekivati. Međutim, standardi EU su prilično novi- veći deo fonda zgrada u EU stariji je od ovog standarda. Srbija je takođe počela da primenjuje standarde energetske efikasnosti u gradnji tokom 1990-ih, i da ih unapređuje tokom 2000-ih. Međutim, preko 90% građevinskog fonda u državi- kako individualne, tako i višeporodične zgrade- datira iz perioda pre stupanja na snagu ovih pravila; stoga, većina zgrada u Srbiji izgrađeno je bez primene standarda energetske efikasnosti i razmatranja ovog pitanja u tom trenutku.

Iako podršku obično obezbeđuje centralna vlada, izvori finansiranja se razlikuju. Ponekad sredstva dolaze direktno iz državnog budžeta, ponekad se koriste (revolving) fondovi za energetske efikasnost, ili se uvode poreske olakšice. Bez obzira na to da li ova sredstva dolaze od naknada za zagađenje ili direktno od poreskih obveznika, ciljevi finansiranja su obično isti: kompenzuju (deo) kamate na komercijalne kredite, ili obezbeđuju bespovratna sredstva za konkretne mere unapređenja. Alternativno tome, pružaoci energetske usluga preuzimaju na sebe finansiranje sanacije, ali je ovo još uvek specifična vrsta kredita, budući da se troškovi refundiraju pružaocu usluga kroz dugoročni ugovor baziran na ostvarenim uštedama na računima za energiju.

Pored direktne finansijske podrške, veliki broj programa usmeren je na pružanje besplatne konsultantske podrške opštoj javnosti od strane "stručnjaka za energiju" – kvalifikovanih pojedinaca koji su obučeni da vrše energetske preglede, izdaju sertifikate o energetskim performansama ("energetske pasoše"), sprovedu pregled kotlova i sistema za distribuciju energije i vrše provere sisteme klimatizacije- ovi pregledi su obično preduslov za dobijanje subvencija.

Takođe je sproveden čitav niz mera za podizanje svesti, kao što su medijske kampanje za racionalnu potrošnju toplotne energije (kroz edukativne programe, promotivne kampanje, brošure, predavanja, putem medija, itd.), obavezno obeležavanje kućnih aparata (pored obaveznog obeležavanja koje proizilazi iz zakonskih propisa EU) i proširenje uloge javnog sektora u demonstriranje novih tehnologija (kroz pilot projekte).

TREKUTNO STANJE- SRBIJA

Pored primetnog broja pilot projekata, u Srbiji nije mnogo urađeno u pogledu uspostavljanja finansijskih ili instrumenata podrške za unapređenje energetske efikasnosti u domaćinstvima.

Preko 90% zgrada u Srbiji nije usaglašeno sa trenutno važećim standardima energetske efikasnosti koje propisuju domaći propisi. Pomenuto je posledica dosta faktora- računici za energiju ili električnu energiju ne predstavljaju problem, tehnički napredak tokom poslednjih nekoliko decenija omogućio je postavljanje izolacije na mnogo jednostavniji i jeftiniji način, a nedavno uvođenje energetske pasoše za zgrade suštinski je podrazumevalo da su prethodno investitori bili u mogućnosti da uštede novac time što nisu ulagali u odgovarajuću izolaciju, time stavljajući ovo pitanje van očiju javnosti.

Međutim, rezultat je jednostavan- Srbija troši previše energije, koja je skupa. Tipična stambena zgrada u Srbiji koja je sagrađena pre tri decenije troši do četiri puta više energije za grejanje da bi održala isti nivo komfora kao zgrade u, na primer, Nemačkoj ili Švedskoj, gde su zime duže i oštrije.

Istovremeno, podrška je najblaže rečeno, slaba. Postoje komercijalno raspoloživi subvencionisani krediti, koji su podržani od strane proizvođača OIE i druge EE opreme, međutim, čak i pored ovih

subvencija, kamatne stope su veoma visoke npr. 18% na dinarske ili od 6,5% do 9% na kredite indeksirane u evrima, u zavisnosti od vrste opreme.

12 ZEMALJA EU- ŠTA JE U NJIMA URAĐENO ZA PODRŠKU ENERGETSKOJ EFIKASNOSTI

Ova studija navodi glavne karakteristike programa unapređenja energetske efikasnosti u **12 odabranih evropskih zemalja** koje su sve države članice EU- Bugarskoj, Hrvatskoj, Češkoj Republici, Danskoj, Estoniji, Nemačkoj, Letoniji, Litvaniji, Holandiji, Poljskoj, Slovačkoj i Sloveniji- kao i detalje u vezi sa nekoliko ključnih programa koji su sprovedeni ili se trenutno sprovode ili su u fazi planiranja u ovom trenutku u ovim pomenutim zemljama. Prirodno, uprkos zajedničkim pravilima EU koja su u primeni, stanje stvari je različito u ovim državama, kao što se i njihove "tradicije" u pogledu standarda efikasnosti u značajnoj meri razlikuju. Upravo je to razlog zašto se i ciljne mere njihovih ključnih programa ponekad razlikuju, kao i zašto neke troše mnogo više resursa na konkretne akcije ili ciljaju samo određene grupe (kao što su vlasnici stambenih objekata, industrija ili javne zgrade).

Zajednički pristup sprovođenju unapređenja energetske efikasnosti u ovim zemljama ogleda se u kombinaciji različitih finansijskih instrumenata i prilagođavanju finansijskog modela raspoloživim sredstvima u budžetu i potencijalnom sufinansiranju projekata od strane građana. Primena različitih modela je međusobno povezana sa različitim ciljevima. Mešoviti javno/privatni model (država i banke) ima za cilj maksimiziranje broja potencijalnih mera energetske efikasnosti i povećanje obima i opsega implementacije. Sa druge strane, subvencije,

poreski krediti i bespovratna sredstva porodicama sa niskim prihodima primeri su redistributivne fiskalne politike koja omogućava sprovođenje mera energetske efikasnosti u slučajevima kada građani ne poseduju značajan iznos ličnih ušteđevina i/ili ne ispunjavaju uslove za uzimanje kredita od banaka. Ova iskustva omogućavaju izvlačenje važnog zaključka za dalju implementaciju unapređenja energetske efikasnosti u Srbiji.

U proteklom periodu obim i opseg projekata unapređenja energetske efikasnosti bili su nedovoljni. Neki od projekata realizovani su uz pomoć donacija nekadašnje Evropske agencije za rekonstrukciju (CARDS program u periodu 2005-2008.). Zajam Svetske banke obezbedio je podršku unapređenju energetske efikasnosti u javnim zgradama (objekti u oblasti zdravstva i prosvete). Pored toga, ekonomska kriza sprečila je bilo kakve investicije u energetske efikasnost većeg obima kod građana, i time se implicitno može zaključiti da je neophodna pojačana uloga države u obezbeđivanju i podsticanju investicija u unapređenje energetske efikasnosti u srpskom fondu zgrada u narednom periodu. Delotvornost pojedinih mera utvrđuje se upoređivanjem potencijalnih pozitivnih efekata i povezanih troškova.

Energetska efikasnost je takođe važna u kontekstu **pregovora za pristupanje EU**: implicitno (u pregovaranju o udelu obnovljivih izvora i energetske zavisnosti uopšte), ali i eksplicitno (tokom pregovora o državnoj pomoći).

MAKROEKONOMSKE IMPLIKACIJE ZA SRBIJU

U Srbiji je još uvek prisutan visok spoljnotrgovinski deficit i nizak pokazatelj pokrivenosti uvoza. Uvoz energije je takođe na visokom nivou, budući da

proizvodnja energije na domaćem terenu nije dovoljna da zadovolji potrebe industrije i potrošača. Stoga bi, kroz **povećanje energetske efikasnosti, Srbija takođe smanjila svoj uvoz i poboljšala trgovinski bilans**. To bi posledično smanjilo pritisak na kurs dinara i poboljšalo njegovu stabilnost.

Projekti unapređenja energetske efikasnosti zahtevaju **intenzivno angažovanje kako kapitala, tako i radne snage**. Pored građevinske industrije, ovi projekti bi doveli do novih poslova za inženjere i arhitekta koji projektuju rešenja za unapređenja energetske efikasnosti, i isto tako sprovode energetske preglede za ove projekte. Komparativna analiza pokazuje da energetske preglede istovremeno služe kao neka vrsta garancije državi i finansijerima na lokalnom nivou da će unapređenja dovesti do adekvatnih ušteta u pogledu potrošnje energije. Broj **novih radnih mesta koja bi bila kreirana putem ovih inicijativa** mogao bi dostići broj od 10-15.000 u zavisnosti od obima projekata, tj. raspoloživih sredstava. Centralni evropski univerzitet zaključio je da bi, prema studijama koje

su sprovedene u Mađarskoj i Poljskoj, otvaranje novih radnih mesta moglo dostići nivo od 40 radnih mesta na milion evra uložениh u sanaciju zgrada.

Na kraju, unapređenje energetske efikasnosti ne bi samo imalo pozitivne efekte na trgovinski bilans, odnosno, smanjenje uvoza energije. Tokom procesa, lokalne kompanije i radna snaga bi **dovele do povećanja ekonomskog rasta u povećanje budžetskog bilansa putem povećanja prihoda**. Takođe bi naročito bila stimulirana tražnja za građevinskim materijalima, koji se u najvećoj meri **proizvode na lokalno**. Stoga, ovaj scenario ne promovise isključivo unapređenje energetske efikasnosti, već takođe i povećanje BDP-a i smanjenje nezaposlenosti. Tokom ekonomske krize, ove mere imaju **kontraciklični uticaj doprinose stabilizaciji privrede**. Isto tako, ulaganja u unapređenje energetske efikasnosti predstavljaju produktivan način trošenja javnih rashoda koji, pored pomenutih efekata, **smanjuju emisije u atmosferu** i unapređuju ekološki imidž države.

SKRAĆENICE I AKRONIMI

CHP	Kombinovana postrojenja za proizvodnju toplotne i električne energije
EE	Energetska efikasnost
EED	Direktiva o energetske efikasnosti
ERDF	Evropski fond za regionalni razvoj
ESCO	Kompanija za pružanje energetske usluge
EU	Evropska unija
EU-10	Nove države članice koje su pristupile EU 2004. godine
EU-15	Države članice EU od 1995. godine
BDP	Bruto domaći proizvod
HVAC	Grejanje, ventilacija i klimatizacija
NEEAP	Nacionalni akcioni plan za energetske efikasnost
NUTS	Statistička nomenklatura teritorijalnih jedinica
OIE	Obnovljivi izvori energije
TJ	Tera-džul

PROGRAMI

METODOLOGIJA

Svaka studija o pojedinačnoj državi obuhvata kratak uvod, opis trenutnog stanja u 12 zemalja i nekoliko vodećih programa za finansiranje energetske efikasnosti. Svi ovi programi usmereni su na domaćinstva, ali su neki od njih takođe otvoreni i za javne zgrade, opštine, itd. Svaki program je predstavljen u vidu tabele:

Ciljna grupa se odnosi na fizička ili pravna lica koja mogu podneti zahtev za finansiranje u okviru svakog od programa. Vlasnici/stanari su stanari u domaćinstvima, bez obzira na to da li iznajmljuju stambeni prostor ili je u njihovom vlasništvu. Skupština zgrade su pravna lica koja postoje isključivo u višeporodičnim zgradama. Građevinske profesije su bilo fizička ili pravna lica koja su uključena u izgradnju i planiranje mera sanacije- kao što su izvođači radova, proizvođači opreme za EE, menadžeri zgrade, itd. Po pravilu, oni nisu primaoci subvencija, već pre deluju u ime vlasnika stanova, čime se smanjuje administrativno opterećenje usled sanacije. Javne zgrade su nestambene zgrade, koje su u vlasništvu ili koje nastanjuju preduzeća (obično u privatnom vlasništvu) ili državne ili opštinske institucije (kao što su zgrade Vlade, sudovi, škole, itd.). Na kraju, opštine ili regioni označavaju programe u okviru kojih lokalne samouprave mogu da podnesu zahtev za direktno finansiranje iz programa.

Mere podrazumevaju aktivnosti sanacije u cilju unapređenja energetske efikasnosti koje se subvencionišu u okviru svakog pojedinačnog programa, kao što su termička i hidro izolacija, zamena prozora i vrata, tretman spojeva ploča na spoljnoj fasadi, itd.

Cilj finansiranja je model finansiranja subvencija, obično direktna subvencija u vidu bespovratnih sredstava ili subvencionisanih kamatnih stopa- iako

postoje i druge vrste grantova- kao i informacije u vezi sa detaljima ukoliko su dostupne, kao npr. maksimalni iznos bespovratnih sredstava ili cilj.

Napomene su bilo koje dodatne informacije, i obuhvataju URL na veb-sajt programa, ili ukoliko to nije raspoloživo, dokumente koji se odnose na program- sve u cilju obezbeđivanja dodatnih informacija o programu onima kojima su neophodne.

BUGARSKA

Domaćinstva su treći najveći potrošač energije u Bugarskoj, i time energetska efikasnost postaje sve važnije pitanje u stambenom sektoru. U skladu sa Nacionalnim akcionim planom za energetska efikasnost (NEEAP), nereseni problemi u stambenom sektoru i dalje su niska efikasnost šporeta i kamina na ogrevno drvo i ugalj, kao i nedovoljno razvijena gasifikacija u domaćinstvima. Stoga je uspostavljen sistem podsticaja koji pruža podršku za sanaciju stambenih zgrada kroz **bespovratna sredstva (grantove)** i **poreska oslobođenja, pri čemu je najveći broj programa usmeren na stambene zgrade sa više stambenih jedinica (kolektivno stanovanje).**

Glavni krovni program je *Nacionalni program sanacije stambenih zgrada u Bugarskoj za period 2006-2020, u okviru koga se takođe finansiraju Nacionalni program za energetska efikasnost zgrada za kolektivno stanovanje i Energetska sanacija*

*stambenih objekata u Bugarskoj. Ovi programi obuhvataju **programe bespovratnih sredstava koji obezbeđuju do 100% budžeta za sanaciju zgrade.** Pomenuti programi će, isto kao i njihov krovni program, trajati do 2020. godine u skladu sa trenutnim planovima.*

Pored toga, kreditna linija - *REECL* uspostavljena je 2005. godine kao zajednička inicijativa Evropske komisije, Evropske banke za obnovu i razvoj i Agencije za energetska efikasnost Republike Bugarske. Svako domaćinstvo kome bude odobren kredit ostvaruje pravo na podsticaj u iznosu od 20% troškova projekata uštede energije (do maksimalnog iznosa od 850 evra). Na posletku, **fiskalni podsticaji za EE u domaćinstvima**, takođe uvedeni 2005. godine, ogledaju se u Oslobođanju od plaćanja poreza na stambene objekte u trajanju od tri do sedam godina u zavisnosti od utvrđenog 'energetskog razreda zgrade'.

Nacionalni program sanacije stambenih zgrada u Bugarskoj za period 2006-2020.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Cilj projekta je razvoj programa koji se može replicirati za stambene zgrade sa kolektivnim stanovanjem, a sastoji se od tri glavne komponente: a) Namenske subvencije za sanaciju stanova; b) Olakšan pristup kreditima za renoviranje; i c) Tehnička pomoć dobrovoljno udruženim vlasnicima stanova u celoj zgradi za organizaciju procesa sanacije.

BUDŽET

6 miliona evra

OČEKIVANE UŠTEDE

377 TJ godišnje

MERE

Podržane su sledeće aktivnosti: mere energetske efikasnosti- toplotna i hidro izolacija, zamena prozora i vrata, tretman spojeva ploča na spoljnoj fasadi, ostale mere preporučene u elaboratu o energetskom pregledu, energetska sanacija zajedničkih prostorija i bezbedno stanovanje- popravka glavnih ulaznih vrata, krova iznad glavnog ulaza i stepeništa u ulazu, krečenje zidova, i druge mere preporučene u izveštaju o tehničkom pregledu, zamena starih unutrašnjih vodoinstalaterskih sistema- zamena glavnih vertikalnih vodova za vodosnabdevanje i kanalizaciju, renoviranje javnih prostora u okolini.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
Javne zgrade
- ✓Opštine ili regioni

Namenjen stručnjacima građevinske struke, opštoj javnosti, stambenim udruženjima i vlasnicima-stanarima u 36 gradova u Bugarskoj. Stambene zgrade sa najmanje tri sprata i šest ili više individualnih stambenih jedinica mogu se kvalifikovati za mere u okviru ovog projekta.

CILJ FINANSIRANJA

Finansijska podrška od 75% budžeta za sanaciju zgrade / dela zgrade.

NAPOMENE

Predviđena je sanacija 684.683 stambenih jedinica u okviru programa.
<http://building-request.eu/content/national-program-renovation-multifamily-buildings-republic-bulgaria>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Nacionalni program za energetske efikasnost stambenih zgrada za kolektivno stanovanje¹

2012-2020

Glavni fokus programa je sanacija stambenih zgrada za kolektivno stanovanje putem sprovođenja mera energetske efikasnosti, i time unapređenja uslova stanovanja, grejanja, komfora i uslova života građana.

BUDŽET

0.5 miliona evra

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Zahtevi za sredstva iz programa mogu se podneti za sve stambene zgrade sa više stambenih jedinica koje su izgrađene na industrijskoj bazi upotrebom sledećih tehnologija: stambena gradnja od velikih prefabrikovanih ploča; montažni sistemi gradnje; čvrste konstrukcije od betona livenog na licu mesta; gradnja sa kliznom oplatom i njene varijacije.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Stambene zgrade koje se mogu kvalifikovati moraju imati najmanje 36 pojedinačnih stambenih jedinica, a geografska pokrivenost obuhvata svih 265 opština u Bugarskoj.

CILJ FINANSIRANJA

Do 100% bespovratnih sredstava za opravdane troškove uglavnom mera za unapređenje EE zgrada i mera za unapređenje konstrukcijske čvrstoće zgrada u cilju poštovanja važećih pravila gradnje. Izbor se vrši na bazi "ko prvi podnese zahtev dobija sredstva".

NAPOMENE

Sprovodi se uz finansijsku pomoć Operativnog programa za regionalni razvoj 2007-2013. koji finansira Evropska unija posredstvom Evropskog fonda za regionalni razvoj.
<http://mrrb.government.bg/?controller=category&catid=5>

¹ Deo Nacionalnog programa renoviranja stambenih zgrada u Bugarskoj za period 2006-2020.

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Krediti za unapređenje energetske efikasnosti stambenih objekata (REECL)

2005-2020.

REECL ima za cilj da omogući domaćinstvima ili skupštinama zgrada širom Bugarske da ostvare prednosti unapređenja svojih domova kroz energetska efikasnost, putem obezbeđivanja kredita i podsticajnih sredstava preko lokalnih banaka koje učestvuju u programu.

BUDŽET

50 miliona evra²

OČEKIVANE UŠTEDE

400 TJ godišnje

MERE

Krediti i bespovratna sredstva odobravaju se za sledeće instalacije za unapređenje energetske efikasnosti: energetska prozori, izolacija zidova, krovova i podova, kotlovi na gasna goriva, sistemi grejanja na biomasu, šporeti i kotlovski sistemi, solarni toplotni sistemi, sistemi grejnih pumpi za hlađenje i grejanje, fotonaponski sistemi integrisani u zgradu, stanice izmenjivača toplote i građevinske instalacije, instalacije za gasifikaciju, bilansiranje mehaničke ventilacije sa povraćajem toplotne energije.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Otvoren za sve vlasnike stanova ili skupštine zgrada u Bugarskoj.

CILJ FINANSIRANJA

Podsticaji u iznosu od 20%, 30% ili 35% troškova projekata za uštedu energije (do maksimalnog iznosa od 850 evra) prema propisanim uslovima.

NAPOMENE

Do danas, u okviru REECL Programa odobreno je 53.353 kredita za unapređenje energetske efikasnosti u približnom ukupnom iznosu od 80 miliona evra, i podsticajna sredstva u iznosu od oko 15 miliona evra.

<http://www.reecl.org/indexen.php>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Energetska sanacija stambenih zgrada u Bugarskoj³

2012-2015.

Cilj projekta je da se putem sprovođenja mera unapređenja energetske efikasnosti u stambenim zgradama dostigne najmanje energetski razred C potrošnje energije u zgradama.

BUDŽET

26 miliona evra

OČEKIVANE UŠTEDE

80 Tj godišnje

MERE

Aktivnosti koje se mogu kvalifikovati za finansiranje su: zamena prozora (prozora, vrata, itd.), toplotna izolacija omotača zgrade (spoljnih zidova, krovova, itd.), popravke, modernizacija ili zamena lokalnih kotlovskih ili sličnih postrojenja od strane vlasnika, i prelazak na gorivo sa dokazanim karakteristikama u pogledu uštede energije i zaštite životne sredine, izgradnja instalacija upotrebom obnovljivih izvora energije- solarni sistemi za obezbeđivanje električne energije za sopstvene potrebe (domaćinstva) a kojima se ne ostvaruju prihodi tokom rada postrojenja, popravka ili zamena sistema unutrašnjeg grejanja/ hlađenja/ ventilacije, uključujući i radijatore sa termostatskim ventilima i kontrolnim ventilima u zajedničkim prostorijama zgrade, popravka elektro- instalacija u zajedničkim prostorijama i uvođenje energetski efikasnog osvetljenja u zgradu, gasifikacija zgrade (interna distributivna mreža u zgradi i kotao/ kotlovi) u slučaju postojanja distributivne cevne mreže.

CILJNA GRUPA

- Vlasnici/stanari
- ✓ Skupština zgrade
- ✓ Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjen stručnjacima građevinske struke i stambenim udruženjima.

CILJ FINANSIRANJA

Finansijska podrška od 75% budžeta za sanaciju zgrade.

³ Deo Nacionalnog programa sanacije stambenih zgrada u Bugarskoj za period 2006-2020.

NAPOMENE

http://mrrb.government.bg/files/MRRB%20EE_Broshura%20A5_REV%20May%202013.pdf

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Oslobođenje od plaćanja poreza na zgradu**

2005- u toku

Fiskalna mera kojom se menja odredba za oslobađanje od plaćanja poreza na zgradu za vlasnike zgrada u skladu sa energetsom efikasnošću zgrade

BUDŽET

Nije dostupno

OČEKIVANE UŠTEDE

223 TJ⁴

Zgrade koje su počele da se koriste pre 1. januara 2005. godine, i koje su dobile sertifikate o energetsom razredu "B", kao i zgrade koje su počele da se koriste pre 1. januara 1990. godine i dobile sertifikate o energetsom razredu "C", koji se izdaju u skladu sa Zakonom o energetske efikasnosti i Uredbi iz člana 25 Zakona o energetske efikasnosti, oslobađaju se od plaćanja poreza na zgrade kako sledi:

- na period od 7 godina, počevši od godine nakon godine izdavanja sertifikata;
- na period od 10 godina, počevši od godine nakon godine izdavanja sertifikata ukoliko se koriste obnovljivi izvori energije u potrošnji energije zgrade.

MERE

Zgrade koje su počele da se koriste pre 1. januara 1990. i pre 1. januara 2005. godine, i koje su dobile sertifikat o energetsom razredu "C", kao i zgrade koje su počele da se koriste pre 1. januara 1990. godine i dobile sertifikat o energetsom razredu "D", koji se izdaju u skladu sa Zakonom o energetske efikasnosti i Uredbi iz člana 25 Zakona o energetske efikasnosti, oslobađaju se od plaćanja poreza na zgrade kako sledi:

- na period od 3 godine, počevši od godine nakon godine izdavanja sertifikata;
- na period od 5 godina, počevši od godine nakon godine izdavanja sertifikata ukoliko se koriste obnovljivi izvori energije u potrošnji energije zgrade.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
 - Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili regioni

Namenjen stambenim udruženjima, stanodavcima i vlasnicima stanova- stanarima.

CILJ FINANSIRANJA

Oslobađanje od plaćanja poreza na period od tri do sedam godina, u zavisnosti od energetskeg razreda zgrade.

NAPOMENE

U periodu od 2011-2013. ukupan broj izvršenih pregleda zgrada iznosio je 1.286.

Ukupan broj privatnih zgrada na kojima je izvršen pregled dostigao je broj od 246 zgrada.

<http://www.minfin.bg/en/page/215>

HRVATSKA

U slučaju Hrvatske, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost Republike Hrvatske (EPEEF) predstavlja jedan od glavnih nadležnih organa koji fasilitiraju programe koji promoviraju energetska efikasnost u stambenom sektoru. EPEEF je nacionalni fond koji ima za cilj prikupljanje sredstava za finansiranje pripreme, sprovođenja i razvoja programa, projekata i sličnih aktivnosti u oblasti zaštite životne sredine, održivog korišćenja životne sredine, zaštite i unapređenja životne sredine; učešće u finansiranju nacionalnih energetskih programa sa ciljem unapređenja energetske efikasnosti, upotrebe obnovljivih izvora energije, kao i organizovanja i sprovođenja sistema upravljanja posebnim kategorijama otpada.⁵ Fond sufinansira programe EE u skladu sa Nacionalnim planom energetske efikasnosti (NEEAP) i prvenstveno se **finansira sredstvima ostvarenim od aukcione prodaje emisionih jedinica** na osnovu propisanih kvota za postrojenja u Republici Hrvatskoj u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha.

Svi programi koji su trenutno u realizaciji su **programi sufinansiranja i odobravanja bespovratnih**

sredstava, planirani za period 2014-2020. Prva tri programa su u sklopu četvrtog krovnog programa pod nazivom Program energetske sanacije stambenih objekata. Programi obuhvataju: 1. unapređenje spoljnog omotača; 2. zamenu sistema grejanja, i 3. upotrebu obnovljivih izvora energije. Program se u celosti finansira iz Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Strukturnih fondova EU, sredstava lokalnih i regionalnih vlasti, i izvora finansiranja za građane.

Pored navedenih programa, u toku je i program usmeren na **uvođenje individualnog merenja potrošnje energije** isto je preduslov za sve buduće aktivnosti u oblasti energetske efikasnosti u stambenim objektima. Međutim, ono što nedostaje su programi usmereni na izgradnju novih energetski efikasnih domaćinstava. Trenutno program Povećanje broja zgrada sa potrošnjom energije blizu nule (NZEB) obuhvata isključivo javne zgrade i potrebno ga je proširiti i na stambene.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Program podsticaja za unapređenje spoljnog omotača jednorodničnih kuća

2014-2020.

Cilj ove mere je obezbeđivanje finansijske pomoći fizičkim licima koja ulažu u unapređenje energetskih svojstava toplotne izolacije elemenata omotača zgrade (zidovi, krovovi, podrumi), i zamenu spoljnih okvira, naročito prozora.

BUDŽET

28 miliona evra⁶

⁵ Nacionalni akcioni plan za energetska efikasnost Republike Hrvatske za period 2014-2016.

⁶ 207,5 miliona HRK; ovo je iznos koji se planira na godišnjem nivou i finansira se iz Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Strukturnih fondova EU, sredstava lokalnih i regionalnih vlasti, i izvora finansiranja za građane

OČEKIVANE UŠTEDE

55 Tj godišnje

MERE

Aktivnosti kao što su renoviranje omotača zgrade, povećanje termičke zaštite omotača zgrade, zamena prozora, itd.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjen vlasnicima porodičnih kuća (građanima).

CILJ FINANSIRANJA

Prioritet i/li viši iznos sufinansiranja odobrava se projektima koji postignu bolje energetske performanse od onih koje su definisana u propisima.

NAPOMENE

Pretpostavlja će 100 porodičnih kuća po županiji, ili 2.000 kuća u čitavoj zemlji učestvovati u programu na godišnjem nivou.
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/article7_en_croatia.pdf

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Program podsticaja za zamenu sistema grejanja**

2014-2020.

Cilj ove mere je obezbeđivanje finansijske pomoći fizičkim licima koja ulažu u zamenu postojećih sistema grejanja, novim energetskeki efikasnim sistemima.

BUDŽET

28 miliona evra⁷

OČEKIVANE UŠTEDE

98 Tj godišnje

MERE

Zamena postojećeg sistema grejanja na električnu energiju, lož ulje, ugalj ili gas, novim sistemom na prirodni gas ili tečni naftni gas, korišćenjem kondenzacionog kotla za proizvodnju toplotne energije.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjen vlasnicima porodičnih kuća (građanima).

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva/ subvencije za kupovinu efikasnijih kotlova. Prioritet imaju domaćinstva koja već poseduju termički izolovan omotač i domaćinstva sa starijim postojećim sistemima grejanja koja se približavaju kraju svog upotrebnog veka.

NAPOMENE

Pretpostavlja će 100 porodičnih kuća po županiji, ili 2.000 kuća u čitavoj zemlji učestvovati u programu na godišnjem nivou.

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/article7_en_croatia.pdf

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Program podsticaja za upotrebu obnovljivih izvora energije (OIE)

2014-2020.

Cilj ove mere je obezbeđivanje finansijske pomoći fizičkim licima koja ulažu u zamenu postojećih sistema grejanja i pripreme tople vode, novim energetski efikasnim sistemima koji koriste obnovljive izvore energije

BUDŽET

28 miliona evra⁸

OČEKIVANE UŠTEDE

200 Tj godišnje

MERE

Zamena sistema novim sistemima koji koriste obnovljive izvore energije. Pomenuto obuhvata instalaciju sistema solarnih toplotnih kolektora, kotlovskih sistema na pelet, pirolitičke kotlovske sisteme i geotermalne toplotne pumpe.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjen stručnjacima građevinske struke, opštoj javnosti i stambenim udruženjima.

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva/ subvencije za nabavku efikasnijih kotlova i ulaganja u obnovljive izvore.

Prioritet imaju domaćinstva koja već poseduju termički izolovan omotač i domaćinstva sa starijim postojećim sistemima grejanja koja se približavaju kraju svog upotrebnog veka.

NAPOMENE

Pretpostavlja će 100 porodičnih kuća po županiji, ili 2.000 kuća u čitavoj zemlji učestvovati u programu na godišnjem nivou.

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/article7_en_croatia.pdf

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Program energetske sanacije za
višeporodično stanovanje**

2014-2020.

Ova mera predviđa uvođenje sistematičnog programa za sanaciju višeporodičnih stambenih objekata. Plan je prevashodno usmeren na zgrade kolektivnog stanovanja izgrađene pre 1987. godine, sa ciljem njihovog renoviranja u skladu sa standardima niske potrošnje energije i postizanje energetskih razreda B, A ili A+.

BUDŽET

9,5 miliona evra⁹

OČEKIVANE UŠTEDE

1100 TJ godišnje

MERE

Mera obuhvata integrisanu sanaciju višeporodičnih stambenih zgrada, uključujući povećanje termičke zaštite omotača zgrade, zamenu prozora i unapređenje ili zamenu sistema grejanja.

⁹ Budžet za 2015. sufinansira Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
 - Skupština zgrade
 - ✓Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili regioni
- Namenjen opštoj javnosti i stručnjacima građevinske struke.

CILJ FINANSIRANJA

Program subvencija za do 50% ukupne investicije ili maksimalno 500 HRK/m².

NAPOMENE

Kriterijume za dodelu subvencija zajednički su izradili Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja i Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, i trebalo bi da se zasnivaju, kao minimalni zahtev, na obimu mogućih ušteda, sveobuhvatnosti mera i inicijalnom stanju zgrade.

http://www.fzoeu.hr/hr/energetska_ucinkovitost/enu_u_zgradarstvu/energetska_obnova_visestambenih_zgrada/

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Uvođenje individualnih sistema merenja potrošnje toplotne energije

2014-2020.

Uvođenje sistema individualnog merenja potrošnje energije je preduslov za sve buduće aktivnosti u oblasti unapređenja energetske efikasnosti u takvim zgradama. Finansijska podrška se ogleda u podsticaju za primenu ove zakonske obaveze.

BUDŽET

10 miliona evra¹⁰

OČEKIVANE UŠTEDE

200 TJ godišnje

MERE

Uvođenje individualnih sistema za merenje potrošnje toplotne energije.

¹⁰ 75 miliona HRK je neophodan iznos na godišnjem nivou za uvođenje individualnog sistema merenja potrošnje toplotne energije koji se sufinansira iz Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Suvlasnici stambenih objekata (građani) priključeni na sisteme daljinskog grejanja i preduzeća koja upravljaju kolektivnim stanovanjem (menadžeri zgrada), lokalne i regionalne vlasti.

CILJ FINANSIRANJA

Program sufinansiranja za uvođenje individualnih sistema merenja u zgrade, u iznosu do 40% ukupnih investicionih troškova.

NAPOMENE

Sredstva se odobravaju posredstvom jedinica lokalne i regionalne samouprave.

<http://faolex.fao.org/docs/pdf/cro143883.pdf>

ČEŠKA REPUBLIKA

Češka Republika je jedna **od vodećih zemalja** u pogledu unapređenja u oblasti energetske efikasnosti u Evropi. Njihov uspeh zasniva se na izgradnji nacionalnog konsenzusa između centralnog i lokalnog nivoa o značaju unapređenja energetske efikasnosti. Energetska svojstva češkog građevinskog fonda su sistematski unapređivana još od 1995. godine uprkos tome što su zauzimali **vodeću poziciju u potrošnji energije po glavi stanovnika u EU-10** (uz izuzetak Slovenije), čime su iza sebe ostavili EU-15 države (kao što su Portugal, Španija, Grčka, Italija, UK i Francuska).¹¹

Tokom implementacije mera unapređenja EE, čitav niz različitih finansijskih instrumenata korišćen je u Češkoj Republici. Neke su predstavljale deo Nacionalnih akcionih planova za energetske efikasnost (NEEAP), dok su druge uspostavljane ad hoc, kao rezultat novih identifikovanih prioriteta, raspoloživih sredstava EU i iskustva u sprovođenju. Ovi finansijski instrumenti dostupni su i na nacionalnom i na lokalnom nivou, i namenjeni su privredi, domaćinstvima, javnim zgradama, proizvođačima energije i prenosnim mrežama.

Najznačajniji programi, u pogledu finansiranja, su Nove zelene uštede (New Green Savings- sa programiranih 1 milijardu evra do 2020.), Integrisani regionalni operativni program (Integrated Regional Operational Program- 620 miliona evra) i Operativni program za životnu sredinu (Operational Program Environment- 370 miliona evra). Pomenuti iznosi **odnose se na stambeni sektor** – neki od ovih programa takođe imaju delove koji se odnose na

industriju i javne zgrade, ali ovaj izveštaj se njima ne bavi.

Prvi programi unapređenja energetske efikasnosti uvedeni su 1999. godine, i značajno su razvijeni u međuvremenu. Akcenat je prebačen sa direktnih subvencija na ugovaranje o unapređenju energetske performansi sa **Asocijacijom ESCO preduzeća** – APES (www.apes.cz) koja je osnovana 2011. godine. Godine 2012. premijer je izdao nalog Ministarstvu trgovine i industrije da pripremi propisani model ESCO ugovora (sa različitim opcijama u cilju garantovanja rezultata) i ovaj model ugovora od tada koriste i opšta javnost i APES. Uključena su bila i Ministarstva finansija, lokalnog razvoja i životne sredine. Ovo je trenutno primarni finansijski instrument koji se primenjuje u Češkoj Republici.

Rezultati su pokazali da je **direktna finansijska podrška za modernizaciju stambenog fonda ostvarila najznačajnije rezultate** (1922 TJ u uštedama u periodu 2008-2010, i dodatnih 1359 u periodu 2011-2013, i potom 1094 u periodu 2014-2016), međutim rezultati su u opadanju budući da je već dosta toga urađeno.

¹¹ Eurostat, tsdec360 podeljeno sa tps00001, sopstvene kalkulacije.

¹² Model ugovora (na češkom jeziku) dostupan je na adresi <http://download.mpo.cz/get/46365/54547/600555/priloha005.pdf>.

¹³ Procena

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Panel 2013+

2008-2020.¹⁴

Sve manji obim programa obezbeđuje subvencije za kamatu na zajam i obezbeđenje zajma za kredite za sveobuhvatnu sanaciju stambenih zgrada.

BUDŽET

690 miliona evra

Obezbedio Državni fond za razvoj stanovanja¹⁵

OČEKIVANE UŠTEDE

200 TJ godišnje

MERE

Rekonstrukcija temelja, podkonstrukcija, statičkih nepravilnosti, popravka omotača i reprofiliranje perifernih spojeva, popravka balkona i ograda, montaža izolacije, termičke i zvučne, popravke krova, instalacija kontrolnih uređaja za centralno grejanje, popravka liftova ili liftovskih okna, zamena elektro instalacija, transfer stanice ili mašinskih soba za pripremu tople vode, modernizacija sistema grejanja, uključujući grejanje, klimatizaciju, instalaciju toplotnih panela, zastakljivanje balkona (terasa), dobijanje sertifikata o energetskim performansama, itd.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- ✓Opštine ili regioni

Primenjuje se širom Češke Republike

Otvoren za sve vlasnike stambenih zgrada, bez obzira na tehnologiju izgradnje. Takođe otvoren za zadruge, vlasnike iz zajednice, pravna lica kao i opštine koje poseduju stambene zgrade u svom vlasništvu.

CILJ FINANSIRANJA

Smanjenje kamate na kredit na referentnu stopu Evropske centralne banke- ECB (0,75% godišnje).

Fiksna kamatna stopa tokom celokupnog perioda otplate, do 30 godina.

NAPOMENE

Sanirano preko 400.000 stanova

Neohodno dobijanje sertifikata za energetski razred C nakon intervencije

Kredit mora biti povučen u roku od 6 meseci od trenutka potpisivanja ugovora, radovi završeni 3 godine nakon potpisivanja <http://www.sfrb.cz/programy/uvetry-na-opravy-a-modernizacedomu/>

¹⁴ Prvobitni Panel program obuhvatao je period između 2008- 2012. godine. Panel 2013+ pokriva period od 2013. godine na dalje.

¹⁵ Državni fond za razvoj stanovanja se finansira subvencijama iz državnog budžeta, iz prihoda od obveznica koje emituje Fond, prihoda od kupljenih obveznica i/ili hipotekarnih obveznica, otplate kredita i pripisanih kamata, kamata na depozite, novčanih kazni, doprinosa za osiguranje i drugih davanja koja se ostvaruju u vezi sa korišćenjem sredstava Fonda, prihoda od javnih zbirki koje organizuje Fond, donacija i zaostavština u korist Fonda, strukturnih fondova Evropskih zajednica, zajmova koje je uzeo Fond, otplate kredita odobrenih opštinama za finansiranje popravki, unapređenja ili širenja stambenog fonda i urbanistički razvoj, ili drugih prihoda ukoliko je tako propisano posebnim zakonom. Pored toga, državne subvencije se odobravaju Fondu najmanje na godišnjem nivou u iznosu ostvarenih rashoda za neotplativa bespovratna sredstva koja se odobravaju iz budžeta Fonda.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Nove zelene uštede (New Green Savings)

2014-2020.¹⁶

Ovaj program usmeren je na unapređenje energetske performansi postojećih stambenih objekata, izgradnju novih porodičnih kuća sa veoma niskom potrošnjom energije i efikasnu upotrebu energetskih resursa.

BUDŽET

1 milijarda evra

Obezbedio Državni fond za životnu sredinu¹⁷

OČEKIVANE UŠTEDE

1100 TJ godišnje

MERE

Smanjenje potrošnje energije postojećih zgrada i porodičnih kuća (zadovoljavanje prosečnog koeficijenta za prenos toplotne energije omotača zgrade, tehnički nadzor), izgradnja stambenih objekata sa veoma niskom potrošnjom energije, efikasna potreba energetskih resursa (zamena izvora toplote izvorima koji ne štete životnoj sredini, kao što su kotlovi na biomasu, toplotne pumpe i gasni kondenzacioni kotlovi; solarni sistemi, ventilacioni sistemi sa povraćajem toplotne energije).

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
Javne zgrade
- ✓Opštine ili regioni

Primenjuje se širom Češke Republike.

Otvoren za sve vlasnike stambenih zgrada. Takođe otvoren za zadruge, vlasnike iz zajednice, pravna lica kao i opštine koje poseduju stambene zgrade u svom vlasništvu

CILJ FINANSIRANJA

U zavisnosti od nivoa smanjenja, pomoć u iznosu od 30%, 40% ili 55% troškova

U zavisnosti od nivoa smanjenja potrošnje, pomoć u iznosu od 400.000 ili 550.000 CZK (oko 14.770 ili 20.312 evra).

NAPOMENE

Subvencije se uvek isplaćuju ex post

[htt p://www.novazelenausporam.cz/en/](http://www.novazelenausporam.cz/en/)

¹⁶ Ovo je treći nastavak programa Zelene uštede.

¹⁷ Državni fond za životnu sredinu finansira se iz naknada za ispuštanje otpadnih voda u površinske vode, naknada za ispuštanje zagađujućih materija u vazduh, naknada propisanih Zakonom o otpadu, naknada za uzimanje zemljišta iz fonda poljoprivrednog zemljišta, plaćanja državnim budžetu za ekstrakciju mineralnih resursa, novčanih kazni koje izriče Inspektorat za životnu sredinu, bespovratnim sredstvima iz državnog budžeta, ustupljenim poreskim prihodima, zajmovima od pravnih lica, doprinosima pravnih i fizičkih lica, drugih prihoda predviđenih zakonskim propisima za zaštitu životne sredine.

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Jessica

2013-2017.

Evropski program koji obezbeđuje niskokamatne dugoročne kredite za revitalizaciju nerazvijenih gradskih oblasti- program je u pilot fazi

BUDŽET

41 miliona evra

Obezbeđenih od strane Evropske unije posredstvom Državnog fonda za razvoj stanovanja

OČEKIVANE UŠTEDE

20 Tj godišnje

MERE

Izolacija unutrašnjih konstrukcija i eksternih obloga, uključujući zamenu prozora i vrata, rekonstrukciju tehničke opreme, popravku statičkih nedostataka nosećih konstrukcija, rekonstrukciju temelja i vodootpornost podkonstrukcija.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- ✓Opštine ili regioni

Primenjuje se u 41 pilot gradova i sela, ili definisanih mesnih zajednica u okviru gradova sa sveukupno lošim uslovima stanovanja i pratećim socijalnim problemima povezanim sa kvalitetom života.

CILJ FINANSIRANJA

Fiksna kamatna stopa i krediti sa rokom otplate do 30 godina
Sufinansiranje iz JESSICA programa u iznosu do 90% opravdanih troškova

NAPOMENE

Kredite administrira Komercni Banka, komercijalna banka iz Češke Republike.

<http://www.sfrb.cz/programy/program-jessica/>

**PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**

Integrirani regionalni operativni program

2014-2020.

Program usmeren na smanjenje negativnih efekata širenja regionalnih dispariteta i jačanje održivosti životne sredine.

BUDŽET

Budžet još uvek nije dogovoren

Obezbeđuje Ministarstvo regionalnog razvoja

OČEKIVANE UŠTEDE

150-540 TJ godišnje

MERE

Mere koje utiču na energetska svojstva zgrada ili unapređenje kvaliteta komfora enterijera: izolacija, zamena i renoviranje prozora i vrata, elementi pasivnog sistema grejanja i hlađenja, roletne, ventilacioni sistemi sa povraćajem toplote, oprema za pripremu tople vode, toplotne pumpe, itd.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Vlasnici stambenih zgrada u svim NUTS 3 regionima u Češkoj Republici, osim glavnog grada Praga.

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva u iznosu do 25% opravdanih troškova

NAPOMENE

Nije neophodno ući u sveobuhvatnu sanaciju; pojedinačne mere se takođe kvalifikuju za finansiranje

<http://www.opzp.cz/about/>

**PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**

Zajednički program zamene kotlova

2013-2014.

Program obezbeđuje subvencije za zamenu kotlova na čvrsta goriva koji se ručno lože, novim efikasnim izvorima energije sa niskougleničnim emisijama u domaćinstvima

BUDŽET

21 miliona evra

Obezbeđuje Ministarstvo životne sredine, regionalne vlasti moraju da obezbede jednaka sredstva (1:1)

OČEKIVANE UŠTEDE

150 Tj godišnje

MERE

Zamena kotlova na čvrsta goriva koji zagađuju vazduh do 50 kW, novim izvorima energije sa aktivnim ugljem

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Vlasnici stambenih objekata u odabranim regionima: Usti nad Labem, Centralna Bohemia, Moravia-Silesia, Hradec Karlove i Plzen.

CILJ FINANSIRANJA

Pojedinačni grantovi u iznosu od 550 do 2.200 evra po domaćinstvu

NAPOMENE

sključivo kotlovi sa odabrane liste se mogu kvalifikovati
Od 2015. godine, ova aktivnost se finansira iz Operativnog programa za životnu sredinu EU
<https://www.sfzp.cz/sekce/697/spolecny-program-na-podporu-vymeny-kotlu/>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Program za opštine

2015¹⁸

Krediti opštinama za popravku i modernizaciju stambenog fonda

BUDŽET

U zavisnosti od broja zahteva

Obezbeđuje Državni fond za razvoj stanovanja

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Podrška opštinskim fondovima za sanaciju u formi kredita iz centralnog Fonda, sa rokom dospeća do 10 godina i fiksnom kamatnom stopom od 3% godišnje, pod uslovom da krediti obezbeđeni iz opštinskog fonda pokrivaju do 50% ostvarenih troškova modernizacije stambenih jedinica i da se najmanje 20% odobrava pravnim licima, osim opštine i/li fizičkim licima.

CILJNA GRUPA

Vlasnici/stanari
Skupština zgrade
Građevinske profesije
Javne zgrade
✓ Opštine ili regioni
Bilo koja opština ili grad u Češkoj Republici

CILJ FINANSIRANJA

Ne postoje ograničenja u pogledu iznosa kredita

NAPOMENE

Propisi kojim se uređuju ova sredstva takođe se odnose i na sredstva Vlade u slučaju poplava
http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=396/2001

D

E

F

G

DANSKA

U slučaju Danske, veliki broj finansijskih inicijativa za unapređenje EE usmeren je na promociju EE u domaćinstvima i aktivnosti podizanja svesti, ali **više ne postoje aktivnosti koje su direktno usmerene na sanaciju stambenih objekata**. Danska Vlada je usvojila strategiju energetske sanacije zgrada u maju 2014. godine. Strategija obuhvata 21 inicijativu za promovisanje sanacije danskog građevinskog fonda (uglavnom javnih zgrada) i obezbeđuje sprovođenje mera energetske efikasnosti. Očekuje se da će se uticaji Strategije na potrošnju energije u postojećim zgradama ogledati u smanjenju neto potrošnje energije za grejanje i pripremu tople vode **za 35% u 2050.** u poređenju sa današnjom potrošnjom.

Danska energetska agencija (DEA) je glavni nadležni organ koji posluje na nacionalnom i međunarodnom nivou u oblasti proizvodnje, snabdevanja i potrošnje energije- kao i na naporima za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte. DEA dodeljuje sredstva prevashodno za kampanje za promociju ušteda energije u zgradama. Glavni finansijski podsticaj obuhvata BoligJobPlan, koji nudi poreska umanjenja na ostvarene troškove plata za pomoć i sanacione radove u stambenim

objektima. Bespovratna sredstva pokrivaju približno jednu trećinu troškova plata i primenjuju se na radove i unutar i sa spoljašnje strane stambenog objekta. Umanjenje ide do maksimalnog iznosa od 2.000 evra po osobi godišnje.

Ostale finansijski podsticaji su **uglavnom usmereni na podizanje svesti i konsultacije u pogledu unapređenja EE u domaćinstvima**. Pomenuto obuhvata: BedreBolig, Inicijative za finansiranje konverzije kotlova na tečna goriva i prirodni gas u postojećim zgradama, na obnovljive izvore energije i Centar znanja za energetske uštede u zgradama. Poslednje pomenuta inicijativa, BedreBolig ima za cilj promovisanje mera za uštedu energije u privatnim domaćinstvima, kroz uspostavljanje **'objedinjenih usluga' za energetske sanacije za vlasnike privatnih stambenih objekata**, gde jedino što vlasnik treba da uradi je da stupi u kontakt sa jedim od sertifikovanih izvođača građevinskih radova i dobije sveobuhvatne savete o energetske sanaciji cele zgrade. Poslednje dve mere se smatraju zrelim, jer će biti okončane do kraja 2015. godine.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

BedreBolig (Bolji domovi)

2013-2015.¹⁹

Pilot program koji ima za cilj ubrzanje energetske sanacije kroz pojednostavljanje i razjašnjavanje vlasnicima stambenih objekata mera za sanaciju, pružanjem sveobuhvatnih, stručnih saveta tokom celokupnog procesa sanacije.

BUDŽET

7 miliona evra + 2 miliona evra za nacionalnu marketinšku kampanju.²⁰

Obezbeđuje Danska energetska agencija²¹

¹⁹ Ovo je tek pilot faza. Projekat će biti nastavljen i nakon 2015.

²⁰ 50 miliona DKK + 15 miliona DKK

²¹ Danska energetska agencija je nadležni organ i sprovodi ovaj program na nacionalnom nivou do kraja 2014. godine.

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Podrazumevaju dve faze:

Tokom Faze 1, razvija se koncept objedinjenih usluga na osnovu kog će posebno obučeni i ovlašćeni (BedreBolig) savetnici nude ciljnoj grupi (vlasnicima jednorodničnih kuća koji žele da izvrše energetska sanaciju svojih domova) fleksibilna "sve-u-jedan" rešenja: od plana u kome se predstavljaju potencijale uštede i budžeta za korišćenje sredstava projekta, do realizacije sanacije.

U fazi 2, vrši se čitav niz analiza kako bi se ispitao potencijal za promovisanje finansiranja mera energetskih ušteda putem hipotekarnog kreditiranja, i potencijali za uspostavljanje modela, čime se vlasnicima kuća omogućava da plate energetska unapređenja putem računa za utrošenu energiju, što je inspirisano programom "Green Deal" koji je realizovan u UK.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
Javne zgrade
Opštine ili regioni

Pilot se sprovodi u devet odabranih opština. Program je namenjen vlasnicima kuća, ovlašćenim 'BedreBolig' savetnicima i ostalim uključenim partnerima, uključujući preduzeća koja se bave pružanjem energetskih usluga, finansijske institucije, opštine, "Uradi sam" radnje, itd.

CILJ FINANSIRANJA

Ne postoje finansijski podsticaji za izvođenje radova

NAPOMENE

Projekat je u pilot fazi

<http://sparenergi.dk/forbruger/vaerktoejer/bedrebolig>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Inicijative za finansiranje konverzije kotlova na tečna goriva i prirodni gas u postojećim zgradama na obnovljive izvore energije

2012-2015.

Inicijativa podržava konverziju kotlova na tečna goriva i prirodni gas u postojećim zgradama na obnovljive izvore energije

BUDŽET

6 miliona evra ²²

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Relizovane aktivnosti obuhvataju uspostavljanje savetodavnih usluga za vlasnike stambenih objekata sa kotlovima na tečno gorivo i prirodni gas, i pokretanje niza demonstracionih projekata za predstavljanje novih proizvoda, tehnologija i poslovnih modela za smanjenje prepreka za vlasnike stambenih objekata za korišćenje obnovljivih izvora energije.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Primenjuje se širom Danske, namenjen vlasnicima zgrada sa kotlovima na tečno gorivo i prirodni gas.

CILJ FINANSIRANJA

Ne postoje finansijski podsticaji za izvođenje radova

NAPOMENE

Do 2035. godine snabdevanje toplotnom i električnom energijom u Danskoj trebalo bi da se bazira na obnovljivim izvorima.
<http://www.ens.dk/en/consumption-savings/buildings/boilers-heating-installations>

**PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**

BoligJobPlan (Umanjenje poreza na prihod)

2011 - u toku

Program nudi poresko umanj enje na ostvarene troškove zarada za pomoć i sanacione radove u domaćinstvima.

BUDŽET

200 miliona evra godišnje²³

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

BoligJobPlan sporazum između ostalog uključuje sledeća energetska unapređenja stambenih zgrada: popravka i zamena prozora i stakala, popravka i zamena kotlova na tečna goriva i gas i centralnih sistema grejanja, izolaciju krova i potkrovlja, izolaciju spoljnih zidova i instalaciju solarnih panela i solarnih ćelija.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Dostupan svim domaćinstvima i osobama preko 18 godina starosti.

CILJ FINANSIRANJA

Omogućava poresko umanj enje za troškove renoviranja doma u iznosu do 2.000 evra²⁴ po osobi na godišnjem nivou za usluge renoviranja.

Bespovratna sredstva pokrivaju približno jednu trećinu troškova plata i primenjuju se na radove i unutar i sa spoljašnje strane stambenog objekta.

NAPOMENE

Program je osmišljen kao opravdano umanj enje razrezanog poreza i nudi jednostavno administrativno rešenje koje nije komplikovanije od internet transakcije

<http://bolig-jobplan.dk/>

²³ 1,5 milijardi DKK godišnje

²⁴ 15.000 DKK

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Centar znanja za uštede energije u stambenim objektima (domaćinstvima)

2008-2015.

Centar znanja za uštede energije u stambenim objektima prikuplja i piri znanje o konkretnim i praktičnim mogućnostima za smanjenje potrošnje energije u zgradama.

BUDŽET

Nije dostupno

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupn²⁵

MERE

Aktivnosti Centra znanja uključuju sledeće: znanje; prikupljanje, rekapitulaciju i razradu postojećeg znanja o energetske uštedama, rešenja i implementaciju; rekapitulaciju postojećeg znanja i razradu prikupljenog znanja na alate, standardizovana energetska rešenja i paket usluge; sistematsku komunikaciju znanja o specifičnim rešenjima za smanjenje potrošnje energije prevashodno putem umrežavanja i sistematskog informisanja i aktivnosti edukacije ciljne grupe.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjene stručnjacima građevinske struke, opštoj javnosti, stambenim udruženjima i stanodavcima.

CILJ FINANSIRANJA

Ovo nije finansijski podsticaj.

NAPOMENE

Alati, rešenja i primeri napora za uštede energije komuniciraju se putem brošura, vodiča, biltena i kalkulatora ušteda energije.

www.byggeriogenergi.dk

D

E

F

G

ESTONIJA

Estonija ima nekoliko vrsta finansijskih instrumenata za promociju energetske efikasnosti u domaćinstvima. Oni obuhvataju **povlašćene kredite, bespovratna sredstva i poreske podsticaje**. Glavni medijator za finansijske mere usmerene na unapređenje energetske efikasnosti u domaćinstvima je KredEx. KredEx- Estonski kreditni i garancijski fond- osnovan je 2001. godine od strane Ministarstva ekonomskih poslova i komunikacija sa ciljem unapređenja finansiranja prilika za mala i srednja preduzeća, upravljanja kreditnim rizicima povezanim sa izvozom, omogućavanja građanima da izgrade ili renoviraju svoje domove, stambene objekte ili razviju način razmišljanja zasnovan na uštedama energije, i time promene svoje navike i ponašanje u smeru unapređenja energetske efikasnosti.

Poslednje pomenuta mera, Program kredita za sanaciju stambenih zgrada (u okviru Operativnog programa za razvoj životnog okruženja), koji je

pokrenut 2009, a završava se 2015. godine, je program povlašćenog kreditiranja. Ostala dva programa bespovratnih sredstava uspostavljena su 2003. godine i još uvek su u toku. To su: Podrška za energetske efikasne sanacije zgrada i Bespovratna sredstva/subvencije za energetske preglede. Na kraju, **Oslobađanje od plaćanja poreza na prihod na kamate za stambene kredite** predstavlja fiskalni podsticaj koji oslobađa od plaćanja kamate na kredite za renoviranje stana, tako što delimično subvencionise teret energetske efikasne sanacije zgrade za vlasnike stambenih objekata.

Energetske uštede u zgradarstvu predstavljaju jedan od prioriteta EE politike Estonije, budući da je većina zgrada sagrađena pre nego su uvedeni bilo kakvi zahtevi po pitanju energije. Međutim, neophodno je da ovi programi budu prošireni i na aktivnosti informisanja i podizanja svesti, što trenutno u Estoniji nedostaje.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Program sanacionih kredita za stambene zgrade (u okviru Operativnog programa za razvoj životnih uslova)

2009-2015.

Finansijski instrument kojim upravlja KredEx, poznat pod nazivom "program sanacionih kredita" "Korterelamute renoveerimislaenu programm", pruža povlašćene kredite koji se mogu kombinovati sa bespovratnim sredstvima.

BUDŽET

67 miliona evra ²⁶

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

²⁶ Finansira se iz ERDF (18 miliona evra) i nacionalnog javnog sufinansiranja (49 miliona evra), od čega 29 miliona evra u vidu zajma Razvojne banke Saveta Evrope, 4 miliona evra kao sopstveni doprinos KredEx-a, i 16 miliona evra kao kredit države.

MERE

Podržane aktivnosti; izolacija stambenih zgrada, rekonstrukcija komunalnih sistema (npr. sistema grejanja i ventilacionog sistema), zamena prozora, itd.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjen udruženjima vlasnika zgrada, građevinskim asocijacijama i zajednicama vlasnika stanova.

CILJ FINANSIRANJA

Povoljni krediti (kamatna stopa oko 4%) sa dužim periodom otplate do 20 godina, za unapređenje energetske efikasnosti u stambenim zgradama.

NAPOMENE

Do novembra 2014, 619 stambenih blokova sa preko 22.000 stanova širom Estonije postali su energetske efikasniji putem ovog programa.

<http://www.kredex.ee/kredexist/uudised/korterelamu-renoveerimislaenu-programm-kinnitatud?op=search&search=renoveerimislaen>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Podrška energetske efikasnoj sanaciji stambenih zgrada**

2003- u toku

Državni program koji podržava radove popravke u vezi sa rekonstrukcijom i sanacijom stambenih zgrada.

BUDŽET

Nije dostupno ²⁷

OČEKIVANE UŠTEDE

55 Tj godišnje

²⁶ Finansira se iz ERDF (18 miliona evra) i nacionalnog javnog sufinansiranja (49 miliona evra), od čega 29 miliona evra u vidu zajma Razvojne banke Saveta Evrope, 4 miliona evra kao sopstveni doprinos KredEx-a, i 16 miliona evra kao kredit države.

²⁷ Sredstva se određuju iz Kohezionih fondova.

MERE

Radovi obuhvataju kompletnu izolaciju zgrada zajedno sa rekonstrukcijom kotlovskih postrojenja i opreme za grejanje unutar zgrada, i izgradnju ventilacionih sistema sa povraćajem toplote.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
 - Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili regioni

Namenjen udruženjima vlasnika stanova i zajednicama vlasnika stanova koji su aktivni u stambenim zgradama izgrađenim pre 1993. godine.

CILJ FINANSIRANJA

Program finansiranja podrazumeva 15-35% (u opadanju tokom vremena) troškova radova na rekonstrukciji u cilju unapređenja energetske svojstava stambene zgrade, i 50% troškova pripreme projektno-tehničke dokumentacije i upravljanja projektom, kao i usluge nadzora za vlasnika.

NAPOMENE

http://www.measures-odyssee-mure.eu/public/mure_pdf/household/ESTI1.PDF

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Bespovratna sredstva/ subvencije za energetske preglede**

2003- u toku

Ova mera obezbeđuje podršku za sprovođenje energetske preglede i stručnu procenu zgrada, kao i za izradu projektno-tehničke dokumentacije za sanaciju stambenih zgrada.

BUDŽET

2 miliona evra²⁸

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Radovi u vezi sa rekonstrukcijom i sanacijom glavnih konstrukcija (nosećih konstrukcija i omotača) na zgradama izgrađenim pre 1990. godine.

CILJNA GRUPA

- Vlasnici/stanari
- ✓ Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjen udruženjima vlasnika stanova i zajednicama vlasnika stanova koji su aktivni u stambenim zgradama izgrađenim pre 1993. godine.

CILJ FINANSIRANJA

Pomoć u iznosu od 50% troškova, ali ne više od 700 evra po energetsom pregledu i 4000 evra za projekat rekonstrukcije

NAPOMENE

<http://www.kredex.ee/en/apartment-association/toetused/rekonstrueerimise-toetus/>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Oslobađanje od plaćanja poreza na prihod na kamatu za stambene kredite

2002- u toku

Ova fiskalna mera predstavlja generalni osnov za podršku sanaciji stambenih zgrada.

BUDŽET

Nije dostupno

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Oslobađanje od plaćanja kamate na kredite za renoviranje stanova od poreza na prihod, delimično subvencionise teret sanacije stambenih zgrada za vlasnika zgrade. Ovo se primenjuje na kredite odobrene za zamenu i modifikaciju komunalnih sistema i građevinskih radova, promenu podele prostora u okviru građevinskih radova na zgradi, instalacione radove sve do tehničkog projektovanja građevinskih radova.

CILJNA GRUPA

✓Vlasnici/stanari
Skupština zgrade
Građevinske profesije
Javne zgrade
Opštine ili regioni
Namenjen vlasnicima stanova-stanarima i zakupcima.

CILJ FINANSIRANJA

U skladu sa Zakonom o porezu na prihod, fizičko lice ima pravo da umanju plaćanje kamate nastale tokom perioda oporezivanja kreditnoj instituciji /.../...na kredit ili finansijski lizing uzete za svrhe kupovine kuće ili stana za sebe, od prihoda koji on ili ona ostvaruje tokom oporezivanog perioda.

NAPOMENE

<https://www.rigiteataja.ee/>

D

E

F

G

NEMAČKA

Nemačka je među svetskim liderima u pogledu energetske efikasnosti u zgradarstvu.²⁹ Čak i pre nego je usvojena Direktiva o energetske efikasnosti (EED), Nemačka je imala **širok niz instrumenata za povećanje energetske efikasnosti, i jedna je od nekoliko industrijalizovanih zemalja koje su uspele da na vidljiv način razdvoje potrošnju energije od ekonomskog rasta.** Slučaj Nemačke je zanimljiv budući da se većina programa EE realizuje putem Nemačke razvojne banke- Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW). **KfW, neprofitna javna bankarska grupa, jedan je od glavnih aktera u oblasti podsticaja za unapređenje EE u stambenom sektoru, jer upravlja kreditnim³⁰ i programima bespovratnih sredstava za sanaciju postojećih zgrada i ekološku gradnju, koji prevazilaze minimalne zahteve energetske performansi propisanih Uredbom o energetskim uslugama (EnEV).³¹**

Program tržišnih podsticaja za obnovljive energije na tržištu toplotne energije (The Market Incentive Program for Renewable Energies in Heat Market) predstavlja jednu od najstarijih mera koja je pokrenuta 1999. godine i obezbeđuje mešavinu bespovratnih sredstava i povoljnih kredita za zamenu sistema za proizvodnju energije na obnovljive izvore. Ostale mere obuhvataju programe povoljnih kredita, kao što su KfW Energieeffizient Bauen i KfW Energieeffizient Sanieren. Prvi program usmeren je na energetske efikasne gradnju, dok drugi obuhvata

energetski efikasnu sanaciju postojećih zgrada. Oba programa pokrenuta su 2009. godine i deo su dva prethodna Nacionalna akciona plana za energetske efikasnost (NEEAP), kao i trećeg koji je trenutno u primeni.

Godine 2015. uveden je Program odobravanja poreskih podsticaja za EE sanaciju, koji će obezbeđivati **poreske popuste za mere energetske sanacije stambenih zgrada** koje jasno prevazilaze zahteve definisane u Uredbi o uštedama energije. Planirano je da se ova mera sprovodi do 2020. godine. Još jedna skorašnja mera za period 2015-2016. je Nacionalna inicijativa za zaštitu klime, u okviru koje će se pružati **besplatne konsultacije o energetske efikasnosti u domaćinstvima potrošača, i time stvoriti osnov za smanjenje troškova grejanja u domaćinstvima.**

²⁹ Medunarodna agencija za energiju (IAE), Energetske politike (IAE) zemalja, Nemačka, 2013.

³⁰ KfW zajmovima upravlja indirektno, preko učešća komercijalnih kreditnih banaka.

³¹ EnEV je zakonski propis koji propisuje zahteve za minimalnim energetskim performansama zgrada, kao i za grejanje, ventilaciju, klimatizaciju (HVAC) i kotlove za pripremu tople vode, koji je prvi put uveden 2002. godine i primenjuje se na sve zgrade kojima je potrebno bilo grejanje bilo hlađenje. Nemačka je jedna od nekoliko zemalja koje poseduju posebne minimalne zahteve za energetske performanse u pogledu sanacije postojećih zgrada.

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Program tržišnih podsticaja za obnovljive energije na tržištu toplotne energije

1999- u toku

Svrha je da se obezbedi promovisanje razumnih načina korišćenja obnovljive energije u slučajevima kada trenutno primenjeni građevinski standardi ne dosežu dovoljno daleko. Program administriraju promotivna banka KfW i Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle (BAFA).

BUDŽET

300 miliona evra³²

OČEKIVANE UŠTEDE

3400 Tj godišnje

MERE

Obuhvaćeno je finansiranje sledećih tipova sistema: malih i velikih kolektora solarne toplotne energije, peći na biomasu sa automatskim sistemima loženja (kao što su drveni peleti), gasifikatori na visokoeffikasno ogrevno drvo, sistemi daljinskog grejanja, skladištenje toplotne energije i gasovodi za biogas, sistemi snabdevanja geotermalnom toplotnom energijom.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
Građevinske profesije
- ✓Javne zgrade
- ✓Opštine ili regioni

Zahtev za finansiranje mogu podneti vlasnici objekata, mala i srednja preduzeća, samozaposleni, i opštine.

CILJ FINANSIRANJA

Program obuhvata dve šeme podrške: bespovratna sredstva za delimičnu otplatu/ bonus od strane KfW banke za rekonstrukciju bespovratna sredstva za deo investicije/ doprinos Savezne Vlade.

NAPOMENE

Odobreno je preko 137.500 doprinosa. Solarni kolektori brojčano zauzimaju najveći udeo, a prati ih biomasa.
<http://energytransition.de/2012/10/renewable-energy-heating-act-and-market-incentive-program-map/>

³² Ovo je budžet za 2015. godinu.

**PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**

**Odobrovanje poreskih podsticaja za
energetski efikasne sanacije**

2015-2020.

Osnovna ideja instrumenta leži u poreskim popustima za mere energetske sanacije stambenih zgrada koje jasno prevazilaze zahteve propisane u Uredbi o uštedama energije (Energieeinsparverordnung).

BUDŽET

I milijarda evra godišnje

OČEKIVANE UŠTEDE

5700 TJ godišnje

MERE

Kroz ovaj program podržavaju se mere povezane sa unapređenjem energetske efikasnosti i upotrebom sistema grejanja na obnovljive izvore u stambenim zgradama.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjen stambenim udruženjima, stanodavcima i vlasnicima stanova- stanarima, i zakupcima.

CILJ FINANSIRANJA

Dodatni zahtevi i podsticaji blisko su povezani sa programima KfW-a, u okviru kojih se troškovi pojedinih mera u iznosu do 10% i kompletne sanacije za postizanje KfW Efikasnosti objekata kategorije '70' or '55' (EH 70 EH 55)[Oznake KfW Efikasnosti objekata odnose se na procentualna poređenja sa trenutno primenjivom EnEv za nove zgrade. Tako, na primer, EH 70 podrazumeva zahteve u pogledu energije koji predstavljaju 70% u odnosu na EnEv.] u iznosu do 20% i 25% mogu kvalifikovati za popuste.

NAPOMENE

Zahtevi za poreske popuste će biti povezani sa programom sanacije zgrada usmerenim na smanjenje CO₂.

http://www.measures-odyssee-mure.eu/public/mure_pdf/household/GER102.PDFdk

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

KfW Energieeffizient Bauen (Energetski efikasna gradnja)

2009- u toku

Podrška se obezbeđuje u oblasti energetski efikasne gradnje za nove zgrade koje premašuju primenjive standarde gradnje. KfW Standard energetski efikasne kuće 70, 55 i 40, i Standard pasivne kuće.

BUDŽET

1,5 milijardi evra³⁴

OČEKIVANE UŠTEDE

3100 TJ godišnje

MERE

Program finansira domaćinstva koja troše manje energije nego što je propisano Uredbom o uštedi energije. Takvi energetski efikasni domovi zahtevaju inovativne tehnologije grejanja koje se baziraju na obnovljivim energijama (kao što je solarna, geotermalna, biomasa, drvo, vetar, hidro) i veoma dobroj termičkoj izolaciji. Tako da je njihova gradnja skuplja nego gradnja "uobičajenih" kuća.

CILJNA GRUPA

✓Vlasnici/stanari
Skupština zgrade
Građevinske profesije
Javne zgrade
Opštine ili regioni
Namenjen vlasnicima- stanarima.

CILJ FINANSIRANJA

Dugoročni povoljni krediti- stope na kredite usklađuju se prema postignutoj energetskoj efikasnosti koja se utvrđuje prema energetskoj skali.

NAPOMENE

Minimalni iznos finansiranja po stambenoj jedinici iznosi 50.000 evra, što predstavlja maksimalnih 100% opravdanih troškova.
[https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/Privatpersonen/Neubau/Finanzierungsangebote/Energieeffizient-Bauen-\(153\)/](https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/Privatpersonen/Neubau/Finanzierungsangebote/Energieeffizient-Bauen-(153)/)

³⁴ Sredstva za subvencionisanje kamatne stope i investicioni grantovi obezbeđuju se iz nacionalnog budžeta do 2010. godine; u 2011. sredstva se obezbeđuju iz nacionalnog budžeta kao i iz Fonda za energiju i klimu, a od 2012. isključivo iz Fonda za energiju i klimu.

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

**KfW Energieeffizient Sanieren (Energetski
efikasna sanacija – prethodni naziv KfW
Program za sanaciju zgrada u cilju smanjenja
emisija CO₂)**

2009- u toku

Promotivna banka KfW nudi bilo kredit bilo investicioni grant za
promociju energetski efikasne sanacije.

BUDŽET

300 miliona evra godišnje³⁵

OČEKIVANE UŠTEDE

25000 TJ godišnje

MERE

Program obuhvata finansiranje preuređenja građevinskog fonda u skladu sa nivoom energetskih performansi koje je potrebno dostići (KfW standardi efikasne kuće 55, 70, 85, 100 i 115) i individualne mere koje zadovoljavaju definisane minimalne zahteve. To uključuje toplotnu izolaciju, HVAC, obnovljive izvore energije (za pripremu tople vode i sisteme grejanja u domaćinstvima).

CILJNA GRUPA

✓Vlasnici/stanari
Skupština zgrade
Građevinske profesije
Javne zgrade
Opštine ili regioni
Namenjen stanodavcima i vlasnicima stanova- stanarima, i
zakupcima.

CILJ FINANSIRANJA

Niske kamatne stope za mere rekonstrukcije ili sanacije usmerene su na smanjenje potrošnje energije, ili kupovinu upravo rekonstruisane ili sanirane zgrade.

NAPOMENE

U zavisnosti od dostignutog KfW standarda efikasne zgrade, iznos subvencije iznosi do 18.750 evra po stambenoj jedinici.
[https://www.kfw.de/PDF/Download-Center/
F%C3%B6rderprogramme-\(Inlandsf%C3%B6rderung\)/PDF-
Dokumente/6000003070_M_151_152_EES.pdf](https://www.kfw.de/PDF/Download-Center/F%C3%B6rderprogramme-(Inlandsf%C3%B6rderung)/PDF-Dokumente/6000003070_M_151_152_EES.pdf)

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Nacionalna inicijativa za borbu protiv klimatskih promena

2015-2016.

Podržava, na primer, investicije u povećanje energetske efikasnosti i time postavlja osnov za smanjenje troškova grejanja u privatnim domaćinstvima.

BUDŽET

280 miliona evra ³⁶

OČEKIVANE UŠTEDE

400 TJ

MERE

Program nudi praktičnu pomoć potrošačima za smanjenje troškova energije: specijalno obučeni stručnjaci za uštede energije posećuju domaćinstva sa niskim prihodima i analiziraju njihovu potrošnju električne energije bez nadoknade.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- ✓Javne zgrade
- ✓Opštine ili regioni

Potrošači i opštine širom zemlje

CILJ FINANSIRANJA

Besplatne konsultacije o energetskej efikasnosti u domaćinstvima potrošača, ali bez finansijskih podsticaja za izgradnju ili sanaciju.

NAPOMENE

<http://www.bmub.bund.de/en/topics/climate-energy/climate-initiative/general-information/>

³⁶ Ovaj iznos se odobrava za kompletan projekat, čiji je EE u domaćinstvima tek komponenta.

LETONIJA

Većina mera EE u Letoniji usmereno je na stambeni sektor i obezbeđuju se u vidu **subvencija i/ili kredita za ulaganja u povećanje energetske efikasnosti sistema grejanja**. Finansiranje projekata unapređenja energetske efikasnosti javnim sredstvima obezbeđuje se iz finansijskih sredstava **Strukturnih fondova Evropske unije (ERDF)** i Kohezionih fondova (CF) pod nadzorom Ministarstva ekonomije, kao i **budžetskim programom vlade**, Finansijski instrument za klimatske promene (Climate Change Financial Instrument- CCFI), pod nadzorom Ministarstva zaštite životne sredine i regionalnog razvoja.

Trenutno se dva programa privode kraju: Povećanje energetske efikasnosti sistema grejanja u stambenim zgradama (Mere unapređenja toplotne stabilnosti stambenih blokova) i Povećanje energetske efikasnosti sistema grejanja u zgradama za socijalno stanovanje (Mere unapređenja toplotne stabilnosti socijalnog stanovanja), koji se finansiraju tokom programskog perioda EU 2007-2013. Do sada je podržano 842

projekta u stambenim zgradama i 55 projekata u zgradama za socijalno stanovanje. Programski period EU 2014-2020 biće usmeren na Povećanje energetske efikasnosti u stambenim zgradama.

Još jedna mera, Bespovratna sredstva za tehnologije grejanja na biomasu u domaćinstvima, koje se finansiraju iz ERDF, obezbediće podršku za instalaciju kotlova na biomasu u 2015. i 2016. godini. Kampanje podizanja svesti takođe doprinose unapređenju energetske efikasnosti u domaćinstvima. Dobar primer takve mere je Dživo siltāk! (Da toplije živimo!) Informativna kampanja pruža edukativne i konsultativne usluge uglavnom vlasnicima stanova i preduzećima koja se bave izgradnjom stambenih zgrada, i povećava razumevanje o EE, ostvarila je rezultat koji se ogleda u smanjenu potrošnje energije za grejanje. Tokom prve četiri godine, organizovano je 186 informativnih događaja različitih vrsta, kojima je prisustvovalo više od 8.500 učesnika.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Povećanje energetske efikasnosti sistema grejanja u stambenim zgradama (Mere unapređenja toplotne stabilnosti stambenih blokova): Programski period EU 2007-2013. 2009-2015.

Cilj mere je povećanje energetske efikasnosti stambenih zgrada sa većim brojem stambenih jedinica u svrhu obezbeđivanja održivosti i efektivnog korišćenja izvora energije.

BUDŽET

81 miliona evra

OČEKIVANE UŠTEDE

100 Tj godišnje

MERE

Finansiranje se obezbeđuje za sledeće aktivnosti promovisanja energetske efikasnosti: energetske pregledi, priprema projektno-tehničke dokumentacije za sanaciju i procene troškova, troškova tehničke ekspertize, troškova nadzora nad građevinskim radovima (ne smeju preći 15% ili 10% ukupnih opravdanih troškova projekta), izolacioni radovi: izolacija i zamena konstrukcionih elemenata spoljnog omotača zgrade, izolacija tavanica podruma i najviših spratova, uključujući sanaciju ili zamenu prozora na spoljnim zidovima stanova- renoviranje stepeništa, ukoliko se radovi na energetske efikasnosti realizuju na stepeništu (ne smeju preći 5% ukupnih opravdanih troškova projekta), sanacija ili rekonstrukcija distributivnih sistema snabdevanja toplotnom energijom i toplom vodom (instalacija ili sanacija kotlova za proizvodnju toplotne energije i pripremu tople vode se ne finansira), instalacija, sanacija ili rekonstrukcija ventilacionog sistema, sanacija elemenata/ strukturnih delova koji su funkcionalno neodvojivi od funkcionisanja stambene zgrade, kako je predviđeno tehničkim projektom/ dokumentacijom o sanaciji, ukoliko se tako obezbeđuje održivost mera energetske efikasnosti ili se ostvaruju uštede toplotne energije nakon sprovođenja mera- instalacija sistema rekuperacije za ponovnu upotrebu toplotne energije je prihvatljiva ukoliko se sprovodi najmanje jedna aktivnost energetske efikasne sanacionih radova koji su navedeni iznad.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
 - Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili regioni

Namenjen vlasnicima stanova u stambenim zgradama sa većim brojem stambenih jedinica. Zgrade koje se mogu kvalifikovati za podršku su one koje su sagrađene i stavljene u upotrebu u periodu između 1944. i 1993. godine.

CILJ FINANSIRANJA

Maksimalna finansijska podrška po 1 m² od ukupne površine zgrade ne može biti veća od 50 evra, pod uslovom da su ispunjeni osnovni kriterijumi u pogledu energetske efikasnosti.

NAPOMENE

Do sada je realizovano 578 projekata (ukupna pomoć u iznosu od 47 miliona evra), sa dodatna 264 projekta čija je realizacija trenutno u toku (iznos ukupne pomoći 27 miliona evra).

<http://www.lica.gov.lv/ves-fondilistena/daudzdzivoklu-maju-siltumnotunibas-uzlabosanas-pasakumi-11-un-turpmakas-kartas>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Povećanje energetske efikasnosti sistema grejanja u stambenim zgradama za socijalno stanovanje (Mere unapređenja toplotne stabilnosti socijalnog stanovanja): Programski period EU 2007-2013.

2008-2015.

Cilj programa je povećanje energetske efikasnosti stambenih zgrada za socijalno stanovanje i time promocija kvaliteta i održivosti stanovanja, kroz obezbeđivanje adekvatnog stanovanja za socijalno nezaštićene grupe.

BUDŽET

9 miliona evra ³⁷

OČEKIVANE UŠTEDE

1200 Tj godišnje

MERE

Finansiranje se obezbeđuje za sledeće aktivnosti promovisanja energetske efikasnosti: energetske preglede, priprema projektno-tehničke dokumentacije za sanaciju i procene troškova, troškova nadzora nad izvođenjem građevinskih radova (ne smeju preći 10% ukupnih opravdanih troškova projekta), građevinski radovi za smanjenje potrošnje energetskih resursa ukoliko su navedeni u izveštaju o izvršenom energetskom pregledu, izolacija i zamena konstrukcionih elemenata spoljnog omotača zgrade, izolacija tavanica podruma i najviših spratova, sanacija ili zamena krova, prozora, vrata, sanacija ili rekonstrukcija distributivnih sistema snabdevanja toplotnom energijom i toplom vodom, renoviranje ulaza i stepeništa, uključujući ukoliko je to potrebno, njihovu adaptaciju prema potrebama osoba sa invaliditetom, sanaciju unutrašnjih i spoljnih hodnika, prostorija i grupa prostorija, instalaciju ili sanaciju lifta i njegovu adaptaciju za osobe sa invaliditetom, sanaciju ili instalaciju ventilacionog sistema, elektro instalacija, sistema i instalacija za zaštitu od požara.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- ✓Opštine ili regioni

Namenjen domaćinstvima sa niskim prihodima i opštinama (stanarima u objektima socijalnog stanovanja).

CILJ FINANSIRANJA

Maksimalni iznos finansijske podrške iznosi 75% ukupnih opravdanih troškova projekta.
Maksimalni iznos finansijske podrške po projektu ne sme premašiti 200.000 evra.

NAPOMENE

Do maja 2015. godine podržano je 55 inicijativa (od 78 podnesenih).
http://www.measures-odyssee-mure.eu/public/mure_pdf/household/LV33.PDF

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Bespovratna sredstva za grejne tehnologije na biomasu u domaćinstvima**

2015-2016.

Cilj ove mere je davanje doprinosa postizanju klimatskih ciljeva Letonije za 2020. i 2030. putem sprovođenja aktivnosti u sektoru koji ne potpada pod trgovinu emisijama (non-ETS).

BUDŽET

2 miliona evra³⁸

OČEKIVANE UŠTEDE

100 TJ godišnje

MERE

Podrška se obezbeđuje za ugradnju kotlova na biomasu, ukoliko ukupni instalisani kapacitet u okviru pojedinačnog projekta ne premašuje 150 kW.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
 - Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili regioni

Nemenjen vlasnicima stanova- stanarima, kao i udruženjima koja su osnovali vlasnici stanova.

CILJ FINANSIRANJA

Maksimalni iznos finansijske podrške iznosi 50% ukupnih opravdanih troškova projekta.
Maksimalni iznos finansijske podrške po projektu ne sme premašiti 10.000 evra.

NAPOMENE

Podnosilac projekta ne može biti primalac sredstava ukoliko ima bilo kakva poreska dugovanja (npr. dug po osnovu poreza na imovinu) koji u ukupnom iznosu prevazilazi 150 evra.
<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40332229>

³⁸ Provided by the national Emissions Quotas Auctioning Financial Instrument.

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Povećanje energetske efikasnosti u stambenim zgradama: Programski period EU 2014-2020.

2015-2022.

Ova konkretna mera doprinosi postizanju cilja u pogledu ušteda energije u krajnjoj potrošnji od 1,5% koji je utvrđen u skladu sa članom 7 Direktive o energetske efikasnosti 2012/27/EU [1].

BUDŽET

176 miliona evra³⁹

OČEKIVANE UŠTEDE

100 Tj godišnje

MERE

Indikativne aktivnosti koje se podržavaju za unapređenje energetske efikasnosti stambenih zgrada uključuju građevinske radove za unapređenje energetske efikasnosti (radove izvedene na delovima zgrade koji su u zajedničkom vlasništvu vlasnika stanova, uključujući sanaciju ili zamenu spoljnih prozora u individualnim stanovima), renoviranje, rekonstrukciju ili uspostavljanje inženjerskih sistema, nabavku i instalaciju izvora za proizvodnju toplotne energije koji koriste obnovljive izvore (ukoliko je takva proizvodnja tehnički i ekonomski opravdana i opština nije utvrdila ograničenje za uspostavljanje takvog sistema grejanja u zgradi), upravljanje projektom, nadzor autora projekta, nadzor nad izvođenjem građevinskih radova.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
 - Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili regioni

Namenjen vlasnicima stanova u stambenim zgradama (zajednici vlasnika stanova u stambenim zgradama) i stanarima na celoj teritoriji Letonije.

CILJ FINANSIRANJA

Finansijska pomoć obezbeđuje se u sledećim vidovima:

- Subvencija (bespovratna sredstva)- u zavisnosti od nivoa energetske efikasnosti nakon završetka renovacionih radova.
 - Otplativi kredit (sa rokom otplate do 20 godina) sa niskom kamatnom stopom od 2% + 12-mesečni EURIBOR) – od ALTUM-a ili druge finansijske institucije
- Garancija za kredit- koju izdaje ALTIUM i pokriva do 80% finansijske usluge, godišnja premija čini 0,65%

NAPOMENE

Akcionarsko društvo 'Attisibas finanšu institūcija ALTUM' će biti odgovorno za implementaciju navedene finansijske mere/ instrumenta.

https://www.em.gov.lv/lv/es_fondi/hormativo_aktu_projekti/

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Dzīvo siltāk! (Da toplije živimo!) Informativna kampanja**

2009-2022.

Dzīvo siltāk! (Da toplije živimo!) je komunikaciona kampanja koju je osmislilo Ministarstvo ekonomije Republike Letonije u cilju promocije energetske efikasnosti u zgradama u Letoniji i podizanja svesti o dostupnosti finansiranja Evropske unije za mere unapređenje energetske efikasnosti u stambenim zgradama. Ključni ciljevi kampanje su podizanje svesti o energetskoj efikasnosti u opštoj javnosti i među donosiocima odluka, i podsticanje vlasnika stanova da renoviraju svoje domove.

BUDŽET

Nije dostupno

OČEKIVANE UŠTEDE

10000 TJ u 2016.

MERE

Aktivnosti obuhvataju: radionice, konferencije, okrugle stolove, izložbe, praćene informativnim materijalima i publikacijama na teme navedene iznad.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjene su kompanijama za upravljanje stambenim zgradama, udruženjima vlasnika stanova i licima koja su oni ovlastili, građevinskim firmama, proizvođačima građevinskih materijala i trgovcima građevinskim materijalima.

CILJ FINANSIRANJA

Ovo nije finansijska mera.

NAPOMENE

Tokom prve četiri godine, organizovano je 186 informativnih događaja različitih vrsta, kojima je prisustvovalo više od 8.500 učesnika.

https://www.em.gov.lv/lv/es_fondi/dzivo_siltak/

LITVANIJA

U Litvaniji, finansijske mere namenjene stambenom sektoru obuhvataju programe koji uključuju renoviranje stambenih zgrada i podršku upotrebi obnovljivih izvora energije u javnim zgradama, što će doprineti sveukupnom unapređenju EE u sektoru zgradarstva. Svi programi se distribuiraju u vidu ili **povoljnih kredita ili u vidu subvencija/bespovratnih sredstava**.

Jedan od vodećih takvih programa u Litvaniji je Program renoviranja (unapređenja) stambenih zgrada, koji se finansira iz državnog budžeta i bužeta lokalnih vlasti, finansijskih sredstava vlasnika stanova, Strukturnih fondova EU i drugih finansijskih sredstava. Program obezbeđuje povoljne kredite i bespovratna sredstva od 2005. do 2020. godine za projekte modernizacije višeporodičnih stambenih zgrada.

Najnovija inicijativa je Modernizacija višeporodičnih zgrada, koja se finansira iz Strukturnih fondova EU za period 2014-2020. Ostale mere uključuju Program za razvoj problematičnih opštinskih oblasti, koji je sproveden u periodu 2011-2013, dvofazni Ignalina program, realizovan između 2007-2013. i 2014-2020, i Unapređenje energetske efikasnosti u stambenom sektoru, u okviru Specijalnog programa za klimatske promene koji je pokrenut 2010. godine i još uvek je u toku. Sve ove četiri mere se baziraju na bespovratnim sredstvima.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Program sanacije (unapređenja) stambenih zgrada

2005-2020.

Svrha je obezbediti finansiranje i implementaciju projekata u vezi sa modernizacijom višeporodičnih zgrada, i obezbeđivanje povoljnih kredita i drugih vrsta državne pomoći definisanih u propisima.

BUDŽET

Nije dostupn⁴⁰

OČEKIVANE UŠTEDE

200 Tj godišnje

⁴⁰ Finansira se iz državnog budžeta i budžeta opština, sopstvenih finansijskih sredstava vlasnika stanova, Strukturnih fondova EU, i drugih finansijskih sredstava.

MERE

Program podržava sledeće aktivnosti: (i) mere unapređenja energetske efikasnosti: -rekonstrukcija i promena sistema za snabdevanje toplotom energijom i pripremu tople vode; instalacija opreme koja koristi obnovljive izvore energije; unapređenje toplotne izolacije cevi; rekonstrukcija ventilacionih sistema; izolacija krova i zidova; zamena spoljnih vrata i prozora; modernizacija liftova. (ii)- druge mere modernizacije kuće:- rekonstrukcija drugih inženjerskih sistema (kanalizacionog sistema, elektro instalacija, sistema snabdevanja vodom, itd.).

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Vlasnici stanova koji se nalaze u višeporodičnim zgradama. Trenutno, 58 od 60 opština učestvuje u programu sa 1.680 stambenih zgrada na svojim spiskovima.⁴¹

CILJ FINANSIRANJA

Povoljni krediti sa kamatnom stopom od 3%
 Podrška obuhvata: 100% troškova projekta sanacije, 100% troškova održavanja zgrade, 100% troškova administracije zgrade, 40% troškova mera energetske efikasnosti, 100% troškova pripreme i implementacije projekta, kao i kredita i kamate za lica koja ostvaruju pravo na nadoknadu troškova grejanja domaćinstva.

NAPOMENE

Do početka 2011. godine realizovano je oko 3.000 individualnih mera.
<http://atnaujinkbusta.it/>

⁴¹ Spisak opština dostupan je na sledećem linku: <http://www.lsa.lt/lt/nariai-savivaldybes>

**PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**

**Program za razvoj problematičnih oblasti u
opštinama za period 2011-2013.**

2011-2013.

Cilje je razvoj gradske i seoske infrastrukture i povećanje atraktivnosti životnog okruženja, sanacija višeporodičnih zgrada i razvoj socijalnog stanovanja; promocija oscijalnih inicijativa stanovnika.

BUDŽET

Nije dostupno ⁴²

OČEKIVANE UŠTEDE

30 TJ godišnje

MERE

Podržavaju se sledeće aktivnosti: modernizacija sistema snabdevanja hladnom i toplom vodom, modernizacija sistema snabdevanja električnom energijom unutar zgrada (osvetljenje nije uključeno), instalacija signalnih uređaja za zaštitu od požara, instalacija i rekonstrukcija ventilacionih sistema, zamena spoljnih vrata, prozora, modernizacija liftova i sanacija krovova.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- ✓Opštine ili regioni

Namenjen domaćinstvima sa niskim prihodima, vlasnicima stanova-stanarima.

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva/ subvencije za renoviranje višeporodičnih zgrada i socijalnog stanovanja.

NAPOMENE

Tokom 2011. i 2012, renovirano je 43 višeporodične zgrade.
http://www.esparama.lt/priemone?priem_id=000bdd5380003da9.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS	Strukturni fondovi 2014-2020.- Modernizacija višeporodičnih zgrada 2014-2020. Cilj je podsticanje vlasnika višeporodičnih zgrada da modernizuju energetske neefikasne zgrade.
BUDŽET	281 miliona evra ⁴³
OČEKIVANE UŠTEDE	Nije dostupno
MERE	Sanacija stambenih zgrada u cilju unapređenja energetske efikasnosti.
CILJNA GRUPA	<ul style="list-style-type: none"> ✓Vlasnici/stanari Skupština zgrade Građevinske profesije Javne zgrade Opštine ili regioni Namenjen vlasnicima stanova- stanarima u višeporodičnim zgradama.
CILJ FINANSIRANJA	Bespovratna sredstva/ subvencije za energetske efikasnu sanaciju zgrada.
NAPOMENE	Do 2023., planirano je da broj odobrenih kredita/ bespovratnih sredstava dostigne 1.360. http://www.esinvesticijos.lt/lt/patvirtintos_priemones/daugiabuciu-namu-atnaujin

⁴³ Planirano je da oko 14% sredstava iz Strukturnih fondova EU za period 2014-2020. bude investirano u EE i obnovljive izvore energije.

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Unapređenje energetske efikasnosti u stambenom sektoru (Specijalni program za klimatske promene)

2010- u toku

Svrha je povećanje efikasnosti potrošnje i proizvodnje energije putem modernizacije stambenih objekata. Obuhvata dve podmere: "Modernizacija stambenih objekata" i "Korišćenje obnovljivih izvora energije u individualnim stambenim objektima".

BUDŽET

Oko 236 miliona evra⁴⁴

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Program podržava sledeće aktivnosti: opšte (neophodne) popravke sistema snabdevanja hladnom i toplom vodom, zamena i rekonstrukcija sistema klimatizacije i ventilacije, zamena prozora i spoljnih vrata, izolacija krovova, podova i zidova, instalacija solarnih kolektora, vetrogeneratori, geotermalna postrojenja, i ugradnja kotlova na biomasu.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili regioni

Namenjen je vlasnicima svih tipova stambenih objekata.

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva/ subvencije za investicije u energetski efikasnu sanaciju zgrada i ulaganja u obnovljive izvore, i povoljni krediti.

NAPOMENE

Prva podmera finansirala je 62 projekta, a druga 39.

<http://www.laif.lt/klimato-kaitos-specialioji-programa/mazos-apimties-projektu-finansuojamu-is-klimato-kaitos-specialiosios-programos-lesu-maksimalus-tinkamu-islaidu-dydziai/#>

**PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**

Program Ignalina za period 2007-2013.

2007 -2013. i 2014 -2020.

Program koji je sproveden u dve faze imao je za cilj unapređenje energetske efikasnosti u stambenim zgradama sa većim brojem stambenih jedinica.

BUDŽET

63 I miliona evra (prva faza) + 450 miliona evra (druga faza)⁴⁵

OČEKIVANE UŠTEDE

30 TJ godišnje

MERE

Aktivnosti koje se podržavaju u okviru ove mere su: popravka i/ili rekonstrukcija spoljnog omotača stambenih zgrada sa većim brojem stambenih jedinica, unapređenje i/ili rekonstrukcija energetske sistema zgrade kroz unapređenje njihovih energetske svojstava.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
 - Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili regioni

Aktivnosti koje se podržavaju u okviru ove mere su: popravka i/ili rekonstrukcija spoljnog omotača stambenih zgrada sa većim brojem stambenih jedinica, unapređenje i/ili rekonstrukcija energetske sistema zgrade kroz unapređenje njihovih energetske svojstava.

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva/ subvencije za investicije u energetske efikasnu sanaciju zgrada i druge investicije u energetske efikasnost.

NAPOMENE

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legal/Act/TAR.2BCE2FC2F1DA/vqePpgXNmU>

⁴⁵ Mera se finansira iz Fonda za obustavljanje rada Ignalina nuklearne elektrane

HOLANDIJA

Holandija ima širok spektar mera EE usmerenih na pružanje pomoći vlasnicima stanova i stambenim korporacijama i kompanijama, ali i stanodavcima i stanarima u socijalnom stanovanju. Holandska Strategija sanacije zgrada je dugoročna strategija za sanaciju zgrada zasnovana na Sporazumu o energiji koji je stupio na snagu septembra 2013. godine. Strategija se bazira na obrazloženju da sami građani i kompanije moraju da preuzmu odgovornost za uvođenje mera energetske efikasnosti. Uloga holandske Vlade u oblasti sanacije zgrada ogleda se u pružanju pomoći u oblasti informisanja i **podizanja svesti, fasilitaciji tamo gde je to neophodno i obezbeđivanju finansijskih podsticaja.**

Za uštedu energije u domaćinstvima i sanaciju zgrada, finansijski podsticaji i fasilitacija mera predstavljaju glavne vidove podrške građanima. **Većina finansijskih mera obezbeđuje se u vidu bespovratnih sredstava ciljnim grupama (Meer Met Minder, Cigla po cigla (Block-by-Block) i Subvencija za stanodavce i stanare u oblasti**

socijalnog stanovanja), ali takođe postoji i fiskalna mera, kojom se **smanjuje PDV na troškove radne snage, i mera povoljnih kredita, koju obezbeđuje **Revolving fond** za uštede energije (Nacionalni fond za uštede energije – NEF)⁴⁶, koji je uspostavljen 2014. godine.**

Najinovativnija mera je Ubrzanje (u okviru Agende za inovacije za izgrađeno okruženje), koja uvodi koncept "nula-na-meraču", ideju **korišćenja ušteda u pogledu računa za energiju za finansiranje sanacije zgrada za socijalno stanovanje u zgrade nulte energije.** Za uzvrat, građevinske firme izdaju garanciju na 30 godina kao dokaz da zgrada ne generiše troškove energije. Pomenuto će naročito doneti koristi stanarima sa visokim računima za energiju, koji će dobiti održivije domove za iste troškove stanovanja. Sprovođenje mere Ubrzanje planirano je za period 2014-2020. uz očekivani ishod od 111.000 "nula-na-meraču" sanacija do 2020. godine.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Meer Met Minder (Više sa manje)

2012-2020.

Program "Više sa manje" predstavlja zajedničku inicijativu nacionalne Vlade, stambenih korporacija, građevinskih firmi, montažnog sektora i energetskih preduzeća za uštede energije u postojećim zgradama.

BUDŽET

Nije dostupno

OČEKIVANE UŠTEDE

11000 TJ godišnje

MERE	Mere se kreću od izolacije, dvostruko zastakljenih prozora, grejanja, itd.
CILJNA GRUPA	<ul style="list-style-type: none"> ✓Vlasnici/stanari ✓Skupština zgrade ✓Građevinske profesije <p>Javne zgrade Opštine ili region</p> <p>Projekat je namenjen vlasnicima stanova- stanarima, ali i stambenim korporacijama, građevinskim firmama i montažnom sektoru. U 2015. pilot faza projekta usmerena je na opštinu Sluis.</p>
CILJ FINANSIRANJA	Ukoliko su realizovane mere uštede energije koje dovedu do unapređenja od najmanje dva energetska razreda, dostupna su besplatna sredstva u iznosu od 750 evra.
NAPOMENE	Na ovaj način će se unaprediti energetske performanse na godišnjem nivou od najmanje 300.000 postojećih stambenih i ostalih zgrada za najmanje dva energetska razreda. www.meermetminder.nl
PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS	<p>Cigla-po-cigla pristup (pristup širokog obima za uštede energije u postojećem stambenom fondu)</p> <p>2011-2014.⁴⁷</p> <p>Cigla-po-cigla ima za cilj iniciranje pokreta za uštede energije velikog obima u postojećim zgradama.</p>
BUDŽET	6 miliona evra
OČEKIVANE UŠTEDE	Nije dostupno
MERE	Pilot je pokrenut 2011. godine u vidu 13 lokalnih i jednog regionalnog projekta. Lokalne projekte preuzimaju i sprovode učesnici na tržištu u bliskoj saradnji sa opštinskim vlasima. Lokalne vlasti obično imaju usmeravačku ulogu. Do kraja 2012. pripremljeno je prvih 10.000 stambenih zgrada. Mere su u ovim zgradama realizovane tek 2013. godine.

⁴⁷ Ovo je pilot faza.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Namenjen vlasnicima stanova i korporacijama.

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva u iznosu od 350.000 do 500.000 evra po projektu.

NAPOMENE

Lokalne vlasti obično imaju usmeravačku ulogu.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2014/06/23/evaluatierapportage-blok-voor-blok>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Ubrzanje (u okviru Agende za inovacije za izgrađeno okruženje)

2014-2020.⁴⁸

Ubrzanje predstavlja sporazum o saradnji između građevinskih firmi i stambenih korporacija za realizaciju prvih 11.000 "nula-na-meraču" zgrada. Ukoliko širenje bude uspešno, plan je da se realizuje dodatnih 100.000 "nula-na-meraču" sanacija do 2020. godine.

BUDŽET

30 miliona evra (6,6 milijardi evra tokom perioda realizacije programa)

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Sušтина koncepta "nula-na-meraču" je ideja korišćenja ušteda sa računa za energiju za finansiranje sanacije domova u objekte nulte potrošnje energije. Da bi se pokazalo da je stambeni stan odavcima oslobođen troškova za energiju, građevinske firme izdaju stanodavcima garancije. U finansijskom smislu, ove sanacije se mogu postići isključivo putem značajnih inovacija i kretanjem ka industrijskom obimu sa izgradnjom van lica mesta, koje bi rezultirale boljim stambenim proizvodima i značajno nižim troškovima sanacije u budućnosti.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region
- Korporacije i građevinske firme

CILJ FINANSIRANJA

Za vlasnike i stanara ovo će značiti nepostojanje troškova za energiju nakon sanacije, bez avansnih troškova za stanare.

NAPOMENE

<http://energiesprong.nl>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Revolving fond za uštede energije (Nacionalni fond za uštede energije- NEF)

2014- u toku

Ova mera promovira uštede energije i zapošljavanje i obezbeđuje da stanovanje i dalje bude pristupačno holandskim domaćinstvima u slučaju povećanja cena energije.

BUDŽET

300 million euro⁴⁹

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Postoji ograničena lista mera za uštede energije na koje se kredit može utrošiti. NEF vrši praćenje broja odobrenih kredita, na primer, iznos svakog kredita, ukupne iznose kredita i mere na koje se krediti moraju utrošiti, i o tome izveštava ministra stanovanja i sektor Centralne Vlade na tromesečnoj bazi.

⁴⁹ Uz sufinansiranje banaka, poput Rabobank i ASN Bank (subvencija Vlade iznosi 75 miliona evra).

TARGET GROUP

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Nemenjen vlasnicima stambenih objekata, stambenim korporacijama i kompanijama širom Holandije.

FINANCING TARGET

Povoljni krediti sa niskim kamatnim stopama od 0,5% za 25% ukupne investicije.
Opseg kredita je od 2.500 do 25.000 evra.

NOTES

Subvencija Vlade će biti isplaćena iz povećanja poreza na energiju.
<https://www.svn.nl/ToepassingThemas/Paginas/Het-Nationaal-Energiebespaarfonds.aspx>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Smanjenje stope PDV-a na troškove radne snage za postavljanje izolacije i prozora i za održavanje i renoviranje stambenih zgrada

22009- u toku

Ova poreska olakšica smanjuje stop PDV-a na mere uštede energije za stambene zgrade

BUDŽET

Nije dostupno

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Smanjena stopa PDV-a primenjuje se na renoviranje i sanaciju stambenih zgrada, montažu izolacionih materijala i komponentu radne snage za montažu prozora. Do 1. januara 2014. smanjena stopa za izolacione radove primenjuje se na i na materijale. Od 1. januara 2014. smanjena stopa primenjuje se isključivo na radnu snagu za postavljanje izolacionih materijala.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
Javne zgrade
Opštine ili region

Vlasnici stanova i stambene korporacije.

CILJ FINANSIRANJA

Stopa PDV-a je smanjena sa 21% na 6%.

NAPOMENE

Komponenta radne snage za montažu prozora pokriva se iz smanjenja stope PDV-a od 1. januara 2014. godine.

<http://www.meermetminder.nl/btw-verlaging>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Subvencija za stanodavce i stanare u socijalnom stanovanju

2014-2017.

Subvencija koju obezbeđuje država stanodavcima socijalnih stambenih objekata će se koristiti, kao što je dogovoreno u Sporazumu o energiji, za investicije u energetska efikasnost u izdavanje socijalnih stanova.

Podnosioci zahteva samostalno obezbeđuju predfinansiranje iznosa subvencije.

BUDŽET

400 miliona evra

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

U cilju osiguravanja adekvatnog rezultata, svrha je unapređenje energetske performansi za tri ili više razreda. U tom smislu, neophodno je postići najmanje energetski razred B za korporativno stanovanje (cilj definisan u Ugovorima o izdavanju stanova za korporacije). U slučaju privatnih stanodavaca potrebno je da bude dostignut najmanje razred C, kao što je definisano u Ugovoru o izdavanju stanova za privatne stanodavce. Program subvencija je stoga sumeren posebno na unapređenje stambenih objekata nižih energetske razreda (od D do G) na najmanje razrede B ili C. Veći deo ušteda energije ostvaruje se u ovim kategorijama.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
 - ✓Skupština zgrade
 - Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili region
- Stanodavci

CILJ FINANSIRANJA

Program predstavlja jednokratni doprinos renoviranju objekata socijalnog stanovanja sa minimalnim iznosom rente od 699,48 evra mesečno.

Stanodavac u proseku dobija do 20% investicije u vidu pomoći kroz bespovratna sredstva. Iznos bespovratnih sredstava po stambenoj jedinici je sledeći: 3 razreda: 2.000 evra, 4 razreda: 2.600 evra, 5 razreda: 3.500 evra, i 6 razreda: 4.500 evra.

NAPOMENE

Sredstva će stanodavcima biti isplaćena u periodu 2018-2019.
<https://www.government.nl/topics/housing/contents/rented-housing>

D

E

F

G

POLJSKA

U Poljskoj postoji **čitav niz mehanizama** podrške energetske efikasnosti koji su usmereni na domaćinstva, a koji promovišu ciljeve definisane u Strategiji sanacije zgrada koju je izradilo Ministarstvo infrastrukture i razvoja Poljske. Najvažniji državni program je Fond za toplotnu modernizaciju i popravke, koji kanališe budžetska sredstva za energetske efikasne sanacije stambenih objekata. **Sredstva se isplaćuju u vidu premija koje pokrivaju deo kredita koji je odobren domaćinstvu za pokrivanje investicionih troškova.**

Ostale šeme uključuju programe kojima upravlja Nacionalni fond za zaštitu životne sredine i vodoprivredu (NFOŚiGW), kao što je *Prosument – linija finansiranja u svrhu kupovine i instalacije mikro-instalacija na OIE, Subvencije za energetske efikasne nove kuće, Rys – bespovratna sredstva za toplotnu sanaciju jednopородičnih kuća i Promocija solarnih kolektora u sektoru domaćinstava*. Prva dva programa započeta su 2014. odnosno 2013. godine i obuhvataju subvencije, zajedno sa povlašćenim kreditom, a poslednji se završava do kraja 2015. (takođe program subvencija).

U narednom periodu, Operativni program za infrastrukturu i životnu sredinu 2014-2020, koji se finansira iz Kohezionog fonda EU, bi trebalo da nadopuni i proširi programe opisane iznad, i time doprinese smanjenju utroška energije u Poljskoj. U stambenom i javnom sektoru, ovaj program će obezbeđivati finansiranje u okviru Investicionog prioriteta 4iii. - Podrška energetske efikasnosti, inteligentno upravljanje energijom i promocija obnovljivih izvora energije za javnu infrastrukturu, uključujući i javne zgrade, kao i u stambenom sektoru. Međutim, tačni uslovi korišćenja finansijskih instrumenata još uvek nisu stavljeni na uvid javnosti. Sličnu vrstu podrške nude i Regionalni operativni programi (ROP) 2014-2020. koji se finansiraju iz Evropskog fonda za regionalni razvoj. U stambenom i javnom sektoru, ovaj program će obezbeđivati sufinansiranje u okviru Investicionog prioriteta 4c. - Podrška energetske efikasnosti, inteligentno upravljanje energijom i promocija obnovljivih izvora energije za javnu infrastrukturu, uključujući i javne zgrade, kao i u stambenom sektoru.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Fond za toplotnu modernizaciju i popravke 2007- u toku⁵⁰

Cilj programa je finansijska pomoć investitorima koji sprovode projekte koji obuhvataju toplotnu modernizaciju, popravke, i sanaciju pojedinačnih kuća, koristeći kredite dobijene od komercijalnih banaka..

BUDŽET

Sredstva prenesena iz državnog budžeta. Iznos se utvrđuje na godišnjem nivou Zakonom o budžetu⁵¹

⁵⁰ Ovo je sistemska mera i odredbe koje su na snazi ne propisuju konačan vremenski okvir za realizaciju programa.

⁵¹ Tokom perioda, odobren je ukupan iznos od 1 milijarde PLN (234 evra).

OČEKIVANE UŠTEDE

2900 TJ godišnje

MERE

Program pokriva aktivnosti usmerene na: unapređenja koja kao rezultat imaju smanjenje tražnje za isporučenom energijom za grejanje i svrhe pripreme sanitarne tople vode, unapređenja koja rezultiraju smanjenjem primarnih gubitaka energije u lokalnim grejnim mrežama i lokalnim izvorima toplotne energije, izgradnju tehničkih priključaka na centralni izvor toplotne energije usled likvidacije izvora toplote, što će imati za posledicu smanjenje troškova nabavke toplotne energije, kompletnu ili delimičnu promenu izvora energije na obnovljive izvore, ili upotrebu visoko efikasne kogeneracije.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- ✓Javne zgrade
- ✓Opštine ili region

Vlasnici i administratori stambenih zgrada, stambeni objekti sa većim brojem stanova, ali takođe i javna komunalna preduzeća čiji je osnivač lokalna samouprava koja ih koristi se vršenje javnih poslova, lokalne mreže za distribuciju toplotne energije, lokalni izvori toplotne energije.

CILJ FINANSIRANJA

Da bi dobio bonus za termo-modernizaciju, investitor mora da podigne kredit kod komercijalne banke za investiciju. Iznos bonusa za toplotnu modernizaciju iznosi 20% iznosa zajma za investiciju, ali ne više od:

- 16% ostvarenih rashoda za investiciju u toplotnu modernizaciju, i
- dvostrukog iznosa očekivanih godišnjih ušteda, koje se procenjuju putem energetskeg pregleda.

NAPOMENE

U periodu od 2007. do 2013. godine odobreno je 20.000 bonusa za toplotnu modernizaciju.

http://www.measures-odyssee-mure.eu/public/mure_pdf/tertiary/PL1.PDF

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Subvencije za energetske efikasne nove stambene objekte

2013-2022.

Program uključuje uštede energije i smanjenje ili izbegavanje CO2 emisija putem sufinansiranja projekata kojima se unapređuje efikasnost korišćenja energije u novoizgrađenim stambenim zgradama.

BUDŽET

770 miliona evra⁵²

OČEKIVANE UŠTEDE

30 TJ godišnje

MERE

Sufinansiranje se odobrava za implementaciju investicija koje obuhvataju: izgradnju individualnih stambenih objekata, kupovinu novih individualnih stambenih objekata, kupovinu stana u novoj stambenoj zgradi sa većim brojem stambenih jedinica. Investicija mora da zadovolji energetske standarde definisane u smericama programa.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Fizička lica koja grade novi stambeni objekat ili kupuju novu kuću ili stan od preduzimača (uključujući i stambena udruženja)

CILJ FINANSIRANJA

Iznos sufinansiranja zavisi od pokazatelja godišnje jedinične tražnje za isporukom energije za grejanje i ventilaciju, koji se izračunava na osnovu smernica programa i drugih uslova (uključujući efikasnost instalacije za grejanje i pripremu sanirane vode) koji moraju biti zadovoljeni na način definisan u smericama.

NAPOMENE

<http://www.solarthermalworld.org/content/poland-energy-efficient-housing-subsidy-scheme-announced-2013>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

**Prosument- linija finansiranja za svrhe
nabavke i instalacije mikro-instalacija na OIE**

2014-2022.

Nacionalni fond za zaštitu životne sredine i vodoprivredu realizuje dvodelni (delimično baziran na korisnicima programa) program finansiranja nabavke i instalacije malih mikro-instalacija na obnovljive izvore energije, za proizvodnju električne ili toplotne energije za pojedince i zajednice ili stambena udruženja.

BUDŽET

167 miliona evra⁵³

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Aktivnosti obuhvataju zamenu toplotnih pumpi, fotonaponske, male vetroturbine i mikro kogeneraciju, toplotne solarne kolektore, kotlove na biomasu. Fokus je na korišćenju obnovljivih izvora za proizvodnju električne energije. Izvori toplotne energije su prihvatljivi isključivo u kombinaciji sa izvorima električne energije (npr. toplotna pumpa + fotonaponske turbine, toplotni solarni kolektori + fotonaponske turbine, itd.)

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
Građevinske profesije
Javne zgrade
- ✓Opštine ili region

Program je namenjen jedinicama lokalne samoprave i njihovim asocijacijama, fizičkim licima, stambenim zajednicama i stambenim udruženjima.

CILJ FINANSIRANJA

Subvencija od 40% (30% nakon 2015.) zajedno sa povlašćenim kreditom (1%) za 60% opravdanih troškova instalacije. Maksimalni period finansiranja putem kredita: 15 godina. Maksimalni iznos opravdanih troškova: između 23.500- 105.800 evra⁵⁴ u zavisnosti od vrste korisnika i projekta.

NAPOMENE

<http://www.nfosigw.gov.pl/en/priority-programmes/>

⁵³ Javna sredstva u periodu od 2014. do 2016. godine, finansiranje od strane EU kreće 2016.

⁵⁴ 100.000 – 450.000 PLN

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS	<p>RYS – Toplotna sanacija jednorodinih stambenih objekata 2015-2023.</p> <p>Program bespovratnih sredstava koji podržava toplotnu sanaciju jednorodinih stambenih objekata sprovodi se kao Prioritetni program "Unapređenje energetske efikasnosti", Deo 4, Nacionalnog fonda za zaštitu životne sredine i vodoprivredu (NFOSIGW).</p>
BUDŽET	95 miliona evra za period 2015-2020. (uključujući 29 miliona evra za nepovratne grantove)
OČEKIVANE UŠTEDE	300 TJ godišnje
MERE	Toplotna sanacija jednorodinih stambenih objekata
CILJNA GRUPA	Vlasnici jednorodinih stambenih objekata
CILJ FINANSIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> • bespovratna sredstva za procenu energetskih svojstava zgrade i priprema projektne dokumentacije- finansiraju se u celosti iz bespovratnih sredstava • bespovratna sredstva za sanaciju iznose 20% ili 40% troškova sanacije (za obnovljive izvore energije- 15% nakon 2017.) • obim podrške zavisi od obima sanacionih radova, npr. zamena izvora toplote na OIE 20% (15% nakon 2017.), izolacija spoljnih zidova 20%, izolacija spoljnih zidova i krova 40%
NAPOMENE	<ul style="list-style-type: none"> • smanjenje potrošnje finalne energije za 300 hiljada GJ/ godišnje, smanjenje CO2 emisija za 25 hiljada Mg/ godišnje • smanjenje emisija PM10 čestica za 50 mg/ godišnje • smanjenje emisija PM2,5 čestica za 45 mg/ godišnje • u saradnji sa poljskim bankama i regionalnim fondovima

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS	<p>ROP- Regionalni operativni programi 2014-2020. 2014-2022. "Investicioni prioritet 4c" - Podrška energetskej efikasnosti, inteligentno upravljanje energijom i promocija obnovljivih izvora energije za javnu infrastrukturu, uključujući i javne zgrade, kao i u stambenom sektoru.</p>
BUDŽET	<p>986 miliona evra- javne zgrade, 481 milion evra- stambene zgrade / Evropski fond za regionalni razvoj (ERDF)</p>
OČEKIVANE UŠTEDE	<p>Definišu se na regionalnom nivou</p>
MERE	<p>Podrška investicionim projektima koji obuhvataju (slično Operativnom programu za infrastrukturu i životnu sredinu) detaljnu i sveobuhvatnu energetske sanaciju stambenih zgrada sa većim brojem stambenih jedinica i zgrade javnih komunalnih preduzeća. Cilj intervencije je unapređenje kvaliteta životne sredine na lokalnom nivou kroz smanjenje emisija zagađujućih čestica koje posebno štete kvalitetu života ljudi. Istovremeno će biti preduzete mere za pružanje realne podrške u implementaciji ciljeva u vezi sa unapređenjem kvaliteta vazduha, koje su obuhvaćene programima za zaštitu vazduha.</p>
CILJNA GRUPA	<p>Program je namenjen stambenim zadrugama, udruženjima vlasnika stanova, javnim vlastima i subjektima koji su snabdevači energetske uslugama u smislu Direktive 2012/27/EU.</p>
CILJ FINANSIRANJA	<p>do 85%</p>
NAPOMENE	<p>Nije dostupno</p>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Operativni program za infrastrukturu i životnu sredinu 2014-2020.

2015-2023.⁵⁵

Cilj intervencije je unapređenje kvaliteta životne sredine na lokalnom nivou kroz smanjenje emisija zagađujućih čestica koje posebno štete kvalitetu života ljudi. Istovremeno će biti preduzete mere za pružanje realne podrške u implementaciji ciljeva u vezi sa unapređenjem kvaliteta vazduha, koje su obuhvaćene programima za zaštitu vazduha.

BUDŽET

271 miliona evra⁵⁶

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Podrška će biti usmerena na tzv. detaljnu i sveobuhvatnu energetska modernizaciju stambenih zgrada sa većim brojem stambenih jedinica. Posledično će biti povećana energetska efikasnost, kao i upotreba obnovljivih izvora energije (ukoliko je tako utvrđeno u energetsom pregledu izvršenom pre početka modernizacije)- Projekti moraju biti bazirani planovima ekonomije niskih emisija.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
 - Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili region

Program je namenjen stambenim zadrugama, udruženjima vlasnika stanova i subjektima koji su snabdevači energetskim uslugama u smislu Direktive 2012/27/EU.

CILJ FINANSIRANJA

Planirano je sufinansiranje, ali još uvek nema konkretnih podataka.

NAPOMENE

<https://www.gddkia.gov.pl/en/2966/Operational-Programme-Infrastructure-and-Environment-2014-2020>

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS	Promocija solarnih kolektora u sektoru domaćinstava
	2010-2015. Program subvencija za solarne kolektore sprovodi se kao Prioritetni program "Obnovljivi izvori energije" Nacionalnog fonda za zaštitu životne sredine i vodoprivredu (NFOŚiGW).
BUDŽET	Oko 106 miliona evra ⁵⁷
OČEKIVANE UŠTEDE	Nije dostupno
MERE	Investitori mogu dobiti finansijsku podršku za: projektovanje, nabavku solarnih kolektora, novi rezervoar za vodu, sistem automatizacije, merne uređaje, merač toplote i montažu solarnih kolektora.
CILJNA GRUPA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Owners/occupiers Housing associations Building professions Public buildings Municipalities or regions Namenjen vlasnicima stanova/ stanarima širom Poljske..
CILJ FINANSIRANJA	Bespovratna sredstva/ subvencije sa premijom od 45% kredita iskorišćenog za nabavku i instalaciju solarnih kolektora. Maksimalni iznos subvencije iznosi oko 530 evra ⁵⁸ po metru kvadratnom otvorenih površina instaliranih kolektora
NAPOMENE	U saradnji sa šest poljskih banaka. http://www.nfosigw.gov.pl/en/priority-programmes/

⁵⁷ 450 miliona PLN

⁵⁸ 2.250 PLN

SLOVAČKA

Slično svom susedu – Češkoj Republici, Slovačka poseduje **centralizovani sistem finansiranja, posredstvom Državnog fonda za razvoj stanovanja**, koji je osnovan 1996. Državni fond za razvoj stanovanja je orjentisan na fizička lica, domaćinstva i udruženja vlasnika stanova, i može se koristiti u vidu nepovratnih sredstava ili povoljnih kredita za svrhe unapređenja termičke izolacije stambenih zgrada i stanova. Značajan iznos sredstava se takođe vuče iz Strukturnih fondova EU (2007-2013.).

U periodu 2011-2013, **veći deo ušteda energije ostvaren je iz finansijskih podsticaja usmerenih na unapređenje termičkih svojstava stambenih objekata**. To se naročito odnosi na *Vladin Program za izolaciju i SLOVSEFF* programe koje finansira EBRD. SLOVSEFF II je završen 2014, ali je odmah

nastavljena naredna faza *SLOVSEFF III*, koja je kao i u prethodnom programu, usmerena na promociju energetske efikasnosti u zgradarstvu, industriji i instalaciju opreme koja koristi OIE. Međutim, ne očekuje se da će ostvariti isti uticaj na EE kao prethodne dve faze, budući da je ovog puta usmerenje više na projektima koji uključuju obnovljive izvore energije.

U narednom periodu, planiran je završetak drugih programa poput *MUNSEFF* i *JESSICA* koji se finansiraju iz Evropskog strukturnih i investicionih fondova (ESIF) posredstvom Integrisanog regionalnog operativnog programa (IROP 2014-2020.). Pored toga, novi program će biti pokrenut u 2016. godini pod nazivom Nacionalni program podrške sanaciji jednoporodičnih kuća sa ciljem unapređenja izolacije u stambenim objektima.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Vladin Program za izolaciju

2009- u toku

Državni fond za razvoj stanovanja obuhvata podršku za dodatnu toplotnu izolaciju stambenih objekata.

BUDŽET

71 miliona evra

OČEKIVANE UŠTEDE

16 Tj godišnje

MERE

Izolacija postojećih stambenih objekata.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
 - Građevinske profesije
 - Javne zgrade
 - Opštine ili region

Namenjen opštoj javnosti, stambenim udruženjima.

CILJ FINANSIRANJA

Povoljni kredit na maksimalni period od 20 godina, sa godišnjom kamatnom stopom 1%- 3,5% za do 80% ukupnih troškova.

NAPOMENE

Kao rezultat ove mere, tražnja za toplotnom energijom za grejanje prostora će biti smanjena za najmanje 20% u poređenju sa potrebama za toplotnom energijom obračunatim pre postavljanja dodatne toplotne izolacije.

http://www.sfrb.sk/sites/default/files/zakon%20265_2009_0.pdf

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Jessica**

2013-2015.⁵⁹

Evropski program koji obezbeđuje niskokamatne dugoročne kredite za revitalizaciju nerazvijenih gradskih oblasti.

BUDŽET

12 TJ godišnje⁶⁰

OČEKIVANE UŠTEDE

12 TJ per year

MERE

Izolacija unutrašnjih konstrukcija i eksternih obloga, uključujući zamenu prozora i vrata, rekonstrukciju tehničke opreme, popravku statičkih nedostataka nosećih konstrukcija, rekonstrukciju temelja i vodootpornost podkonstrukcija.

⁵⁹ Pilot faza

⁶⁰ Za period 2013-2015. sredstva obezbeđuje Evropska unija preko Državnog fonda za razvoj stanovanja

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
Građevinske profesije
- ✓Javne zgrade
- ✓Opštine ili region

Vlasnici- stanari u urbanim oblastima i sve opštine i regionu.

CILJ FINANSIRANJA

Krediti sa kamatnom stopom od 1,5% i rokom dospeća od 20 godina, predstavljaju 75% opravdanih troškova.

NAPOMENE

<http://www.sfrb.sk/sites/default/files/2015%20-%20obnova%20bytovej%20budovy-inovat%C3%ADvny%20n%C3%A1stroj%20JESSICA%20let%C3%A1k.pdf>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Slovseff II**

2010-2014.

SLOVSEFF II je koncept objedinjenih usluga, koji obuhvata i integrisane pakete kredita, isplate podsticajnih sredstava i besplatnu tehničku pomoć.

BUDŽET

59 miliona evra⁶¹

OČEKIVANE UŠTEDE

1100 TJ godišnje

MERE

Mere obuhvataju: visokoeffikasni ventilacioni sistem sa povraćajem toplotne enregije, gradske sisteme na obnovljive izvore kao što su solarni kotlovi, toplotne pumpe, fotonaponski paneli integrisani na zgrade, kotlovi na biomasu, geotermalne i urbane vetro turbine, efikasni kotlovi, mikro kogeneracija, toplotne podstanice i merači toplote, bilansiranje sistema grejanja, sistemi za individualno merenje potrošnje toplotne energije, novi, energetske efikasni prozori (u svim stanovima zgrade), novi, energetske efikasni radijatori i ostale jedinice za grejanje prostora, i izolacija mreža za distribuciju toplotne nergije i tople vode.

CILJNA GRUPA

- Vlasnici/stanari
- ✓ Skupština zgrade
- ✓ Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Skupština zgrade i privatne kompanije.

CILJ FINANSIRANJA

Isplata podsticaja se razlikuje: 10% ukoliko dostignuti nivo ušteda iznosi 15% do 25%, i 15% ukoliko dostignuti nivo ušteda energije iznosi preko 25%

Minimalni iznos kredita je 20.000 evra, a maksimalni 2,5 miliona evra.

NAPOMENE

Realizovani je 348 stambenih projekata

<http://www.slovseff.eu/index.php/en/about-en/brief-summary-of-slovseff-i-slovseff-ii>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Slovseff III**

2014-2016.

SLOVSEFF III je program za finansiranje održive energije koji obezbeđuje podsticaje i tehničku pomoć u oblasti obnovljivih izvora energije, EE za industriju i EE za stambeni sektor. Isplata podsticaja za projekte energetske efikasnosti u stambenom sektoru bazira se na proceni uticaja na životnu sredinu koji predložene mere kombinovano mogu da ostvare.

BUDŽET

40 miliona evra⁶²

OČEKIVANE UŠTEDE

2 TJ godišnje

MERE

Slično kao i okviru SLOVSEFF III programa, mere su sledeće: visokoeffikasni ventilacioni sistem sa povraćajem toplotne enregije, gradske sisteme na obnovljive izvore kao što su solarni kotlovi, toplotne pumpe, fotonaponski paneli integrisani na zgrade, kotlovi na biomasu, geotermalne i urbane vetro turbine, efikasni kotlovi, mikro kogeneracija, toplotne podstanice i merači toplote, bilansiranje sistema grejanja, sistemi za individualno merenje potrošnje toplotne energije, novi, energetske efikasni prozori (u svim stanovima zgrade), novi, energetske efikasni radijatori i ostale jedinice za grejanje prostora, i izolacija mreža za distribuciju toplotne energije i tople vode.

⁶² Finansira EBRD u saradnji sa Ministarstvom životne sredine Republike Slovačke i Ministarstvom poljoprivrede, hrane i ekoloških poslova Španije.

CILJNA GRUPA

- Vlasnici/stanari
- ✓ Skupština zgrade
- ✓ Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Za učesće u ovom projektu mogu se prijaviti stambena udruženja ili zadruge, privatna preduzeća, ESCO kompanije.

CILJ FINANSIRANJA

Isplate podsticajnih sredstava u iznosu od 5%-20% isplaćenog iznosa kredita, prema karakteristikama projekta.

Maksimalni budžet je 2,5 miliona evra za projekte energetske efikasnosti u stambenom sektoru.

NAPOMENE

Finansijske institucije koje učestvuju u projektu SLOVSEFF III su Slovenská sporiteľňa, a.s. i VÚB, a.s.

<http://www.slovseff.eu/index.php/en/about-en>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Munseff**

2011 - u toku

Program finansiranja energetske efikasnosti na opštinskom nivou (MUNSEFF) je kreditni program za podršku razvoju energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije među gradovima i opštinama u Slovačkoj. Komponenta II projekta usmerena je na unapređenje energetske efikasnosti u stambenim objektima.

BUDŽET

5 miliona evra ⁶³

OČEKIVANE UŠTEDE

3,7 TJ godišnje

MERE

—Mere obuhvataju: sanaciju sistema grejanja prostora, zamenu kotlova, instalaciju stanica izmenjivača toplote, modernizaciju mašinske opreme (grejača, pumpi, povračaja toplote), zamenu prozora i vrata (transparentni otvori na zgradama) za energetske efikasnije verzije, toplotnu izolaciju objekata (spoljni zidovi, krov i tavanica uslužnog sprata), renoviranje osvetljenja i instalaciju toplotnih solarnih panela.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- ✓Javne zgrade
- ✓Opštine ili region

Za učesće u ovom projektu mogu se prijaviti lokalne samouprave, stambena udruženja, javna ili privatna preduzeća koja pružaju komunalne usluge, ESCO kompanije koje sprovode investicije u oblasti energetske efikasnosti u saradnji sa jednom ili više lokalnih samouprava.

CILJ FINANSIRANJA

Minimalni iznos kredita po projektu iznosi 20.000 evra, dok je maksimalni iznos kredita 850.000 evra. Bespovratne sredstva pokrivaju između 10% i 15% ukupnog kredita.

NAPOMENE

Program u Slovačkoj sprovode Slovenská sporiteľňa, a.s. i Všeobecná úverová banka, a.s.
<http://www.munseff.eu/>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Nacionalni program sanacije jednoorodičnih kuća**

2016.⁶⁴

Ovaj program ima za cilj unapređenje energetske svojstava kuća putem modifikacija izolacije.

BUDŽET

30 miliona evra

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Sve aktivnosti moraju da zadovolje standard: STN 73 0540-2: 2012 Termička zaštita zgrada, Toplotne performanse zgrada i konstrukcija, Deo 2: Zahtevi u pogledu svojstava: Zahtev je da je kuća u upotrebi najmanje 10 godina pre stavljanja toplotne izolacije, da se kuća koristi isključivo za svrhe stanovanja, i subvenciju ne mogu koristiti korisnici Fonda za razvoj stanovanja.

⁶⁴ U fazi pokretanja

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Otvoren za sva fizička lica u Slovačkoj. Program je ograničen na jednospratne stanove maksimalne površine 150 m² i dvospratne stanove maksimalne površine 250 m².

CILJ FINANSIRANJA

Subvencije u maksimalnom iznosu od 6.500 evra (5.000 evroa u zavisnosti od termičkog kvaliteta građevinskih elemenata poput prozora; 1.000 evra u zavisnosti od potreba za toplotnom energijom u zgradi, 500 evra – dokumentacija)
Pokriva do 30% investicionih troškova

NAPOMENE

adresa ne može da stane u tabelu⁶⁵

D

E

F

G

SLOVENIJA

U cilju promocije energetske sanacije, Slovenija je uspostavila dobro izbalansiran paket mera koje obuhvataju **bespovratna sredstva (grantove), povlašćene kredite i informativne kampanje**. Programi usmereni na unapređenje EE u domaćinstvima **finansiraju se iz javnih sredstava**. Mera bazirane na bespovratnim sredstvima obuhvataju: Finansijske podsticaje za energetske efikasnu sanaciju i održivu gradnju stambenih objekata. Finansijski podsticaji za energetske efikasne sisteme grejanja i Program za energetske efikasnost domaćinstava sa niskim prihodima. Pomenute mere se primenjuju do 2020. godine.

Pored toga, Eko Fond, najveća finansijska institucija u Republici Sloveniji, obezbeđuje finansijski podsticaj

u vidu **povlašćenih kredita u iznosu do 20.000 evra**. Fond promoviše investicije koje su predviđene Nacionalnim akcionim planom za životnu sredinu i Politikom životne sredine Evropske unije, koji se nalazi u nadležnosti Ministarstva životne sredine. Ovaj program podsticajnih sredstava pokrenut je 2011. godine i još uvek je u toku.

Na posletku, program podizanja svesti *Mreža saveta o energiji za stanovništvo – ENSVET* pokrenut je 2009. godine od strane Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja sa ciljem savetovanja, informisanja i pružanja pomoći građanima (lokalnom stanovništvu) u sprovođenju mera energetske efikasnosti u domaćinstvima.

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Finansijski podsticaji za energetske efikasnu sanaciju i održivu gradnju stambenih objekata 2008-2020.

Instrument za podsticanje energetske sanacije starih zgrada i održive gradnje novih stambenih zgrada (kuća) sa niskim nivoom potreba za energijom ili pasivnih objekata.

BUDŽET

161 miliona evra⁶⁶

OČEKIVANE UŠTEDE

2300 TJ godišnje

MERE

Aktivnosti obuhvataju: energetske sanaciju (toplotnu izolaciju omotača i potkrovlja, zamenu prozora i drugih građevinskih elemenata), izgradnju novih objekata sa niskim utroškom energije i izgradnju novih pasivnih objekata.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Namenjen opštoj javnosti, stambenim udruženjima, stanodavcima i vlasnicima stanova- stanarima.

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva/ subvencije za investicije u nove objekte koji prevazilaze minimalne zahteve propisane u građevinskim propisima, energetska efikasna sanacija zgrada i povoljni krediti.

NAPOMENE

U periodu 2010-2016. finansijski podsticaji se koriste za kompletnu rekonstrukciju 3,7 miliona m² stambenog prostora u jednoporičnim objektima, i 1,2 miliona m² u stambenim zgradama sa više stambenih jedinica, kao i za izgradnju 0,2 miliona m² stambenih objekata sa niskim utroškom energije ili pasivnih kuća.
http://www.measures-odyssee-mure.eu/public/mure_pdf/household/SLO20.PDF

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS**Finansijski podsticaji za energetska efikasne sisteme grejanja**

2008-2020.

Cilj ovih instrumenta je napredak u sprovođenju mera energetske efikasnosti u cilju smanjenja potrošnje energije za grejanje prostora u stambenim objektima.

BUDŽET

164 miliona evra⁶⁷

OČEKIVANE UŠTEDE

3200 TJ godišnje

⁶⁷ Procenjeni javni fondovi za period 2011-2016.

MERE

Aktivnosti obuhvataju: zamenu neadekvatnih kotlovske kapaciteta visoko energetske efikasnim uređajem, upotrebu kondenzacionih i modularnih kotlova, instalaciju specijalnih kotlova na biomasu viske iskorišćenosti (na panjeve, pelet ili drvenu sečku), optimizaciju sistema grejanja kroz investicije u termostatske ventile, regulaciju i hidrauličko bilansiranje sistema grejanja (ventili sa automatskom regulacijom za bilansiranje vazдушnih linija u zgradama sa više stambenih jedinica, zamena grejnih podstanica u sistemima daljinskog grejanja), promovisanje instalacije ventilacionog sistema sa visokoeffikasnim povraćajem toplote iz otpadnog vazduha, upotrebu solarnog toplotnog sistema za grejanje prostora i pripremu sanitarnog tople vode, upotrebu toplotnih pumpi za grejanje prostora i pripremu sanitarnog tople vode (korišćenje toplote vazduha, toplotne energije podzemnih voda, geotermalnih i površinskih izvora toplote).

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- ✓Skupština zgrade
- ✓Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Namenjen stručnjacima građevinske struke, stambenim udruženjima i vlasnicima stanova- stanarima.

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva/ subvencije za kupovinu efikasnijih kotlova, ulaganja u obnovljive izvore i smanjenje kamatnih stopa.

NAPOMENE

http://www.measures-odyssee-mure.eu/public/mure_pdf/household/SLO21.PDF

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Program energetske efikasnosti za domaćinstva sa niskim prihodima

2009-2020.

Finansijska subvencija koja omogućava sprovođenje mera sa niskim investicionim troškovima u cilju smanjenja troškova energije i povećanje životnog komfora.

BUDŽET

56 miliona evra ⁶⁸

OČEKIVANE UŠTEDE

350 TJ godišnje

MERE

Aktivnosti obuhvataju: sanaciju zgrada za dostizanje minimalnih standarda energetske efikasnosti, termičku izolaciju fasade, potkrovlja, saniranje propuha i termičku izolaciju kritičnih delova, hidrauličko binalsiranje sistema grejanja i implementaciju sistema podele troškova za grejanje, distribuciju energetski efikasnih kućnih aparata, sistema grejanja (naročito toplotnih pumpi, ukoliko se domaćinstvo greje na električnu energiju), energetski efikasno osvetljenje i druge mere.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Namenjen domaćinstvima sa niskim prihodima, odnosno domaćinstvima sa prihodom u najnižem kvintilu.

CILJ FINANSIRANJA

Bespovratna sredstva/ subvencije za implementaciju mera energetske efikasnosti koji pokrivaju 100% troškova investicije u odnosu na njihov udeo u finansiranju investicije, dok nivo je bespovratnih sredstava u okviru finansijskih podsticaja za sve ostale investitore iznosio do 25% odobrenih troškova investicije.

NAPOMENE

71 socijalno ugroženo fizičko lice se prijavilo u periodu 2011/2012.
<http://www.measures-odyssee->
http://www.measures-odyssee-mure.eu/public/mure_pdf/household/SLO23.PDF

PROGRAM TRAJANJE I KRATAK OPIS

Eko fond

2011 - u toku

Eko fond je najveća finansijska institucija u Republici Sloveniji. Fond promovise investicije koje su predviđene Nacionalnim akcionim planom za životnu sredinu i Politikom životne sredine Evropske unije, koji se nalazi u nadležnosti Ministarstva životne sredine.

BUDŽET

5 miliona evra ⁶⁹

⁶⁹ Budžet za 2014. godinu

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Aktivnosti mogu uključivati: instalaciju sistema grejanja sa kotlovima na biomasu ili kondenzacionim kotlovima, priključivanje na sistem daljinskog grejanja, instalaciju delotvornih ventilacionih sistema, instalaciju solarnih sistema, kotlova na biomasu ili sistema efikasnih toplotnih pumpi, proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije ili mokro-kogeneraciju električne i toplotne energije, mere usmerene na smanjenje gubitaka toplote (zamena spoljnih vrata i prozora, toplotna izolacija fasada i kosih krovova ili tavanica ili podova), izgradnju ili kupovinu stambenih objekata sa niskim utroškom energije ili pasivnih kuća, kupovinu velikih energetski efikasnih aparata za domaćinstvo, kupovinu električnih ili hibridnih vozila, zamenu krovnih obloga od azbestnih vlakana, investicije u odvodnjavanje i tretman otpadnih voda, kao što je nabavka malih postrojenja za prečišćavanje, investicije u pijaću vodu ili efikasno korišćenje vodnih resursa, na primer, prikupljanje kišnice i zeleni krovovi.

CILJNA GRUPA

✓Vlasnici/stanari
Skupština zgrade
Građevinske profesije
Javne zgrade
Opštine ili region
Otvoren za sva fizička lica u Sloveniji.

CILJ FINANSIRANJA

Kreditni sa povoljnim kamatnim stopama.
Minimalni iznos kredita iznosi 1.500 evra, dok je maksimalni iznos kredita 20.000 evra.

NAPOMENE

Ova mera takođe obuhvata izdavanje garancija za ekološke investicije, finansijske, ekonomske i tehničke savete i poslove u cilju sprovođenja politika zaštite životne sredine.
<https://www.ekosklad.si/>

PROGRAM
TRAJANJE I KRATAK
OPIS

Mreža savetovanja o energiji za stanovništvo- Ensvet

2009-2020.

Mreža savetovanja o energiji za stanovništvo- ENSVET je glavni program koji je pokrenulo Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (Uprava za evropske poslove i investicije- Odeljenje za efikasno korišćenje energije i upotrebu obnovljivih izvora energije) u cilju savetovanja, informisanja i pružanja pomoći građanima (lokalnom stanovništvu) u sprovođenju mera energetske efikasnosti u domaćinstvima.

BUDŽET

Nije dostupno

OČEKIVANE UŠTEDE

Nije dostupno

MERE

Glavna aktivnost savetodavnih kancelarija je pružanje saveta i pomoći u planiranju i sprovođenju mera energetske efikasnosti u domaćinstvima.

Konsultantske usluge i pomoć u pogledu mera energetske efikasnosti su veoma važna i besplatni za sve vlasnike kuća koji žele da investiraju u mere energetske efikasnosti. Savetodavne kancelarije pružaju savete u sledećim oblastima: odabir sistema grejanja i grejni uređaji, zamena starih grejnih uređaja i sistema grejanja, smanjenje potrošnje goriva, odabir odgovarajućih goriva, izolacija zgrada, odabir odgovarajućih prozora, sanacija zgrada sa ciljem smanjenja utroška energije, upotreba energetske efikasne aparata za domaćinstvo, i sva druga pitanja u vezi sa korišćenjem energije u domaćinstvima.

CILJNA GRUPA

- ✓Vlasnici/stanari
- Skupština zgrade
- Građevinske profesije
- Javne zgrade
- Opštine ili region

Namenjen celokupnom lokalnom stanovništvu.

CILJ FINANSIRANJA

Ovo nije finansijski program.

NAPOMENE

U periodu 1993-2003. realizovano je oko 18.500 konsultacija
<http://gcs.gi-zrmk.si/Svetovanje/>

